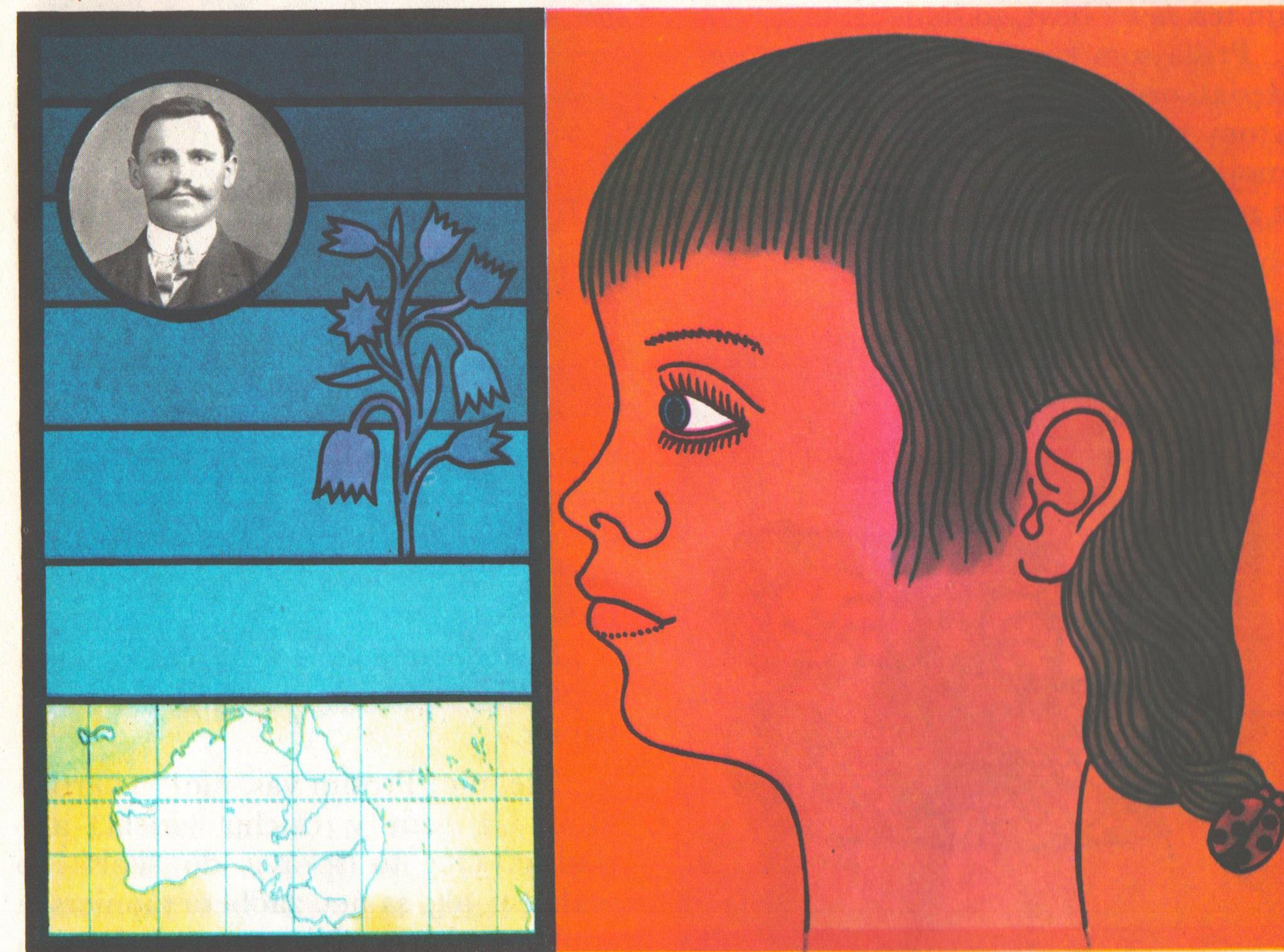

ILUSTROVAL MICHAL STUDENÝ

Hlava v Trantárii

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Čo mám teraz robiť? Kto mi uverí?
Kto mi pomôže?

Mama je na služobnej ceste, vráti sa až o tri dni. A otca nemám. Vlastne mám, ale akoby som ho nemala... ani

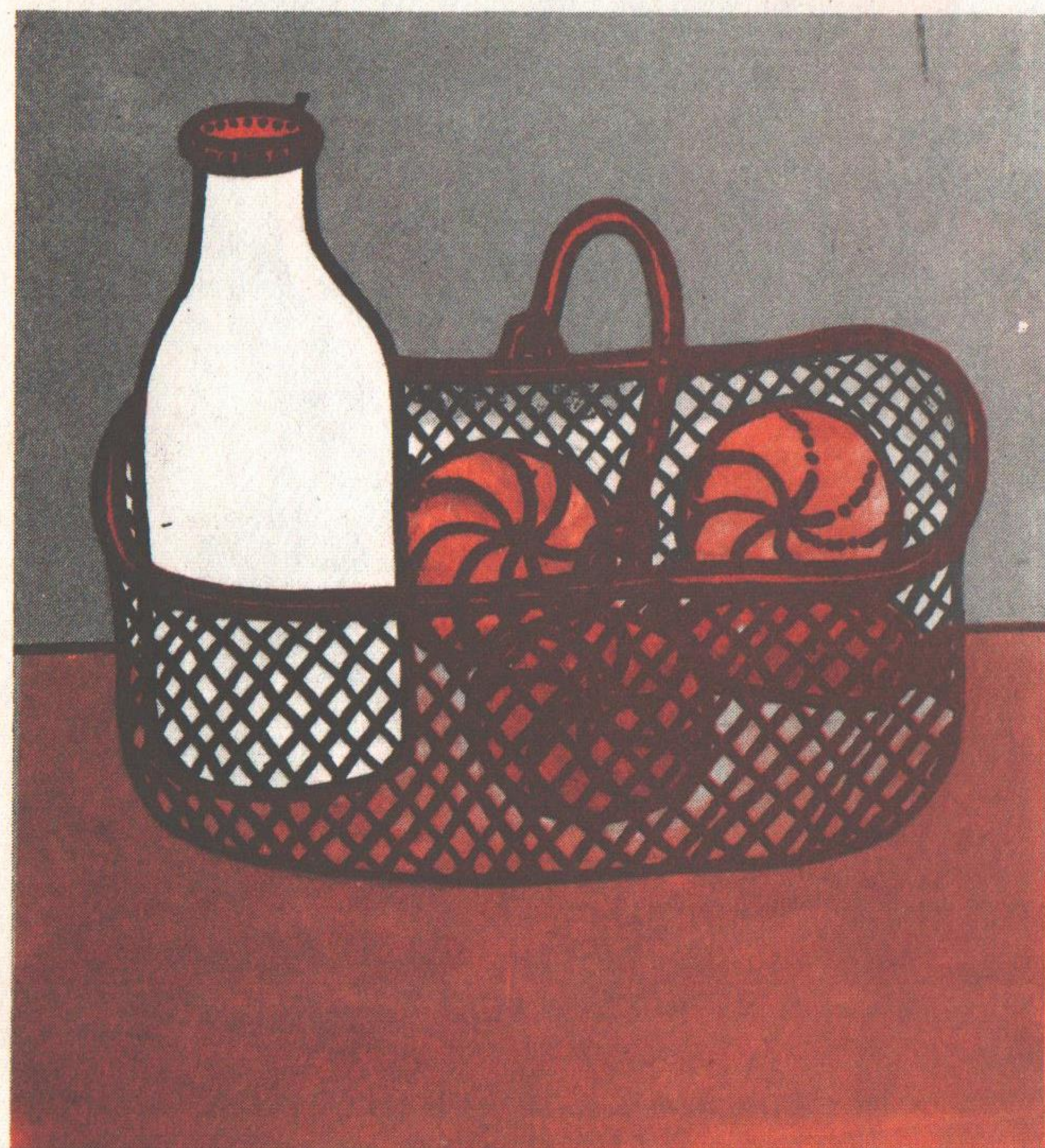
neviem, kde teraz je, kdesi v Austrálii. A kamarátky sú na toto slabé...

Je sobota ráno, išla som do samoobsluhy kúpiť chlieb, mlieko a maslo, ako mi naložila mama, keď včera odchádza-

la. Aj jahodový kompót, môj obľúbený, som vložila do košíka, aj citrónové keksy... Celkom fajn sú z času na čas tie mamine cesty, aj mi odtiaľ vždy donesie nejakú platňu, aj si doma môžem naplno púšťať gramofón. Poobede si zavolám Evu a Kamilu a predvediem im ten nový beat, to bude...

Prišla som k pokladnici, platím päťdesiatkorunáčkou, vydali mi a vtom... vtom ruka v bielom plášti siahne do mojej tašky a víťazoslávne vytiahne z nej osminku masla. Vyvalila som oči.

Ja som to maslo dala do tašky? A nie do košíka? Pánafera, to je mi podobné!

V prvej chvíli som si ani neuvedomila, čo to znamená. Je tam toho, spravila som to predsa z roztržitosti! Upozornili

ma na to, ja teraz maslo zaplatím a hotovo, nie?

Veru nie, kdeže! Veľký omyl!

Biele plášte okolo mňa sa rozmnožili, aj ostatných kabátov je odrazu nahusto, sivých, hnedých, károvaných... Rozhadzujú rukami a kričia: „Človek by to na ňu ani nepovedal, vyzerá slušne.“ „Také sú najhoršie!“ „Zavolajte vébé!“ „Mali by to biť!“ „Chcela by som poznať jej matku!“... „A otca nie? Vari otec za deti nezodpovedá?“

Ktosi ma vedie hore schodmi do poslednej miestnosti, je tam len stôl, stoličky, písací stroj a telefón.

„Ako sa voláš? Kde pracujú tvoji rodičia? Do ktorej školy chodíš?“

Spytuje sa ma plecítý pán v bielom plášti, veľa ráz som ho videla dolu v predajni. Raz som sa ho spýtala, či nemajú jahodový kompót, a on mi ukázal, že ho teraz držia v inom kúte predajne.

„Pošlem do školy správu, čoho si sa tu dopustila,“ hovorí a čosi si značí na papier.

„Nie, nie! Prosím vás, nie!“ vykrikla som. Už som v duchu videla, ako riaditeľ číta tú správu do školského rozhlasu, ako sa ňou zaoberá pionierska schôdza, ako... „Nie, prosím vás, pán vedúci, to by som neprežila!“ A ruky sa mi samy od seba prosebne zložili. „To všetko je mýlka, ja som kradnúť nechcela! Nikdy v živote som nič neukradla!“ hovorila som medzi plač.

Díval sa uprene na mňa, ale bolo jasné, že mi neverí. Dospelí sú takí: hľadia, hľadia, a na očiach im vidíš: pochybujú.

„To tvrdí každý, keď ho tu pricvikneme,“ riekol a nakrivil ústa. „Môže ti to niekto potvrdiť? Môže sa niekto za teba zaručiť?“

Pozrela som sa na telefón. Včera by bolo stačilo povedať číslo maminho úradu, mama by to hneď dala do poriadku, ona vždy vie nájsť také správne slová... Aj Kamilina mama by sa možno za mňa zaručila, ale oni nemajú telefón... A Eva... tam nemôžem volať, hanbila by som sa jej brata... Tak azda susedka, čo býva vedľa nás...

Nie, nie, tá sa na mňa hnevá, že si hlasno púšťam hudbu... Aha, už viem! Teta Hanka z maminho úradu! No hneď som zvesila hlavu... Tí chodia každý piatok na chatu.

Pán v bielom plášti vykrúca číslo telefónu, volá akúsi rozdeľovňu, vyčíta im, prečo mu neposlali to, čo si pýtal, ale čosi inšie. Keď si vraj objedná tvarohové šatôčky, tak mu nemajú poslať šatôčky bavlnené, to dá rozum, lenže ich rozum ktovie vraj kade chodí... Aj sa hnevá, aj pritom žartuje, celkom ako naša učiteľka. „Anita, aha, sveter máš tu v triede, a hlavu v Trantárii!“ To hovoríeva mne. Dost často. Niekedy ma musí aj za plece pomykať, aby sa mi hlava vrátila do triedy.

„Tak teda ako?“ znova som zacítila na tvári prenikavý pohľad. „Môže sa niekto za teba zaručiť, alebo mám zavolať VB?“

„Súdržka učiteľka!“ vyhrkla som nevedojak.

„Myslíš?“ pozrel spod obrv. „Ako sa volá?“

Do očí mi vstúpila horúčava. Chcela som povedať: Nie, to som nemyslela naozaj! Ale ústa už namiesto toho vyslovili jej meno. No nech, veď súdržka aj tak nebude doma, istotne aj ona nakupuje, alebo možno išla na prechádzku so svojim synčekom, má takého maličkého, trojročného. Keby len nebola doma! Keby len nebola doma! želala som si z horúceho srdca. Alebo keby bol telefón obsadený! Alebo... alebo keby nastalo zemetrasenie a ja keby som sa prepadla na druhý koniec zemegule!

„Dobrý deň,“ hovorí biely pán do

telefónu, „tu je predajňa samoobsluhy na Zelenej ulici. Máme taký nepríjemný prípad s dievčaťom, volá sa... (pozrel na papier) volá sa Anita Vranceľová a tvrdí, že je vašou žiačkou.“ Chvíľu počúval a potom rozpovedal všetko o tom nešťastnom masle, ako sa našlo v mojej taške, aj ako to ja vysvetlujem a tak. A vraj keby ste sa, pani učiteľka, k tomu vyjadrili. Potom zas chvíľu počúval. „Áno?“ vraví napokon, „tak vy sa za ňu zaručujete?... Dobre, hneď vám ju dám.“

Zakýval na mňa prstom a podal mi slúchadlo. Brala som ho do rúk, ani čo by bolo žeravé... ach, ja to neprežijem.

„Anita?“ prihovorila sa mi súdružka učiteľka zo slúchadla.

Ozvala som sa takým zahanbeným a plačlivým hlasom, že som ho ani sama nepoznávala.

„Anita, Anita, to si celá ty! Topánky v samoobsluhy, a hlava v Trantárii!“ vravela súdružka do slúchadla a hlas ani nemala káravý, ale dosť veselý... strašne bola zlatá. Potom sa ma ešte spýtala, kedy sa mi vráti mama, a že ma teda ona príde dnes poobede navštíviť. Napodiv sa mi vrátil predošlý hlas, takže som odpovedala dosť normálne.

Keď som potom odchádzala cez samoobsluhu domov, nebolo tam už nikoho z tých, čo videli moju hanbu. Len pokladnička hodila po mne okom, ostatní si ma nevšimli. Predierala som sa pomedzi ľudí a predstavovala som si, ako by som usporiadala svet, keby som mala takú moc. Každé dieťa by malo mamu aj otca, to po prvé. Po druhé by som vynašla prístroj, čosi ako röntgen.

Ak dieťa spraví dačo zlé, postavia ho pred ten prístroj a on hneď ukáže, či to spravilo z roztržitosti, či z nedbanlivosti, alebo zo zlého úmyslu.

Akýsi lakeť ma štychol do chrbta, potom zas druhý do boka. Rozhliadla som sa okolo seba. Bola som ešte stále v samoobsluhy a ľudia na mňa zazerali: „Čo sa ryješ?“ „Čo chodíš ako bez hlavy?“

Chytro som vyšla von dvermi a trošku zahanbená som kráčala na roh ulice. V sobotu tam starénka predávala kvety. Kúpila som peknú kyticu, lebo odpoľudnia príde ku mne vzácna-vzácná návšteva.

Tak prišli k nám

VLADIMÍR REISEL

*Dedina ako vymretá
po hroznej povíchrice.*

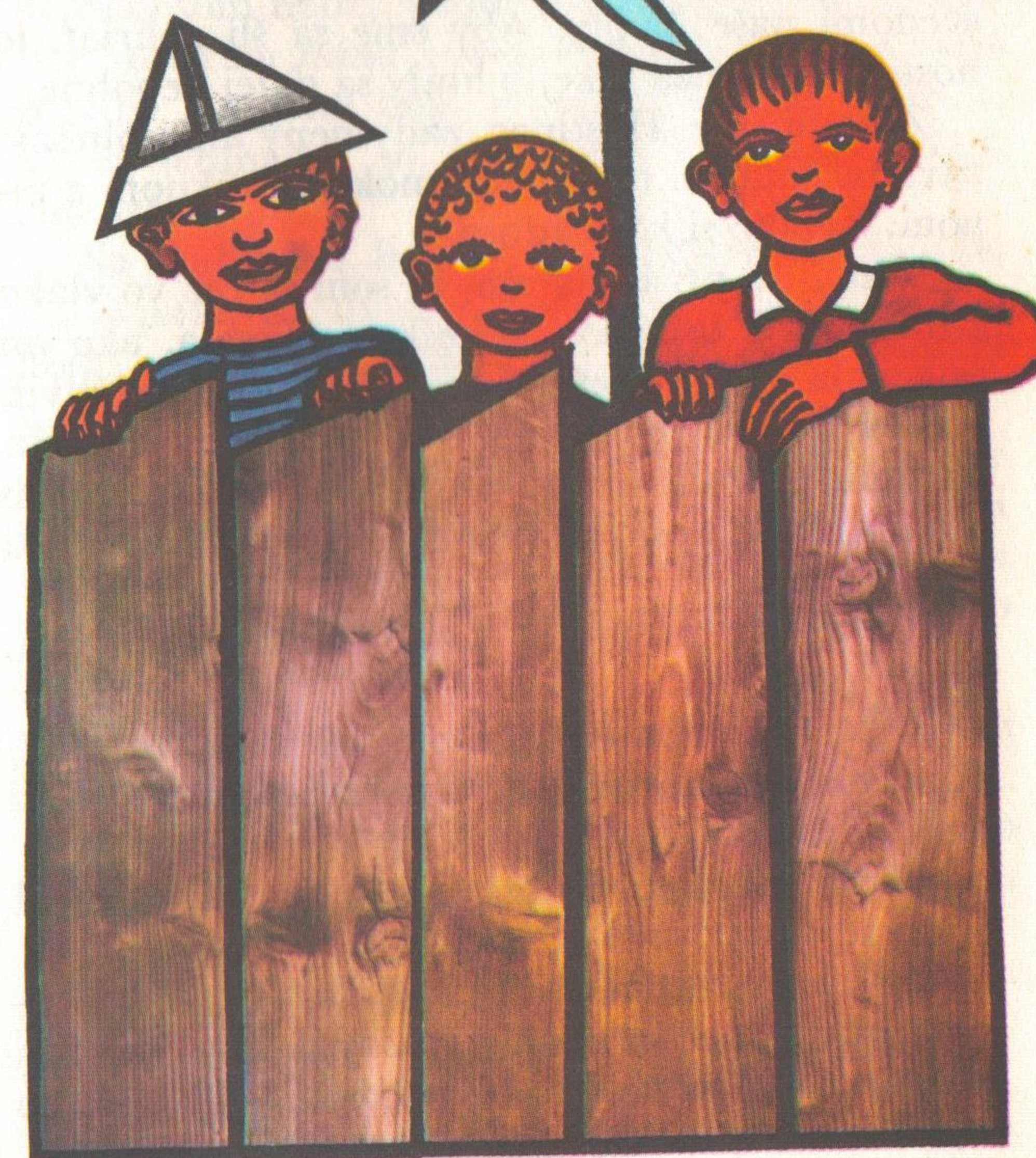
*Potom sa zjavil vojak ružolíci,
za ním druhý
tretí,
štvrtý,
tak ako po búrkach sa objavujú dúhy.*

*Prvé vyšli na priedomie deti,
tolko detí ako smetí.*

*Jedno sa rozbehlo k nim po ulici,
v tú chvíľu letia za ním všetky,
rozvýskané a veselé,
a všetky chcú sa im hrať s hviezdou na čele.*

*Ktosi klope na dvere
a vzápätí im stojí zoči-voči
s dieťaťom na rukách
sovietsky vojak.*

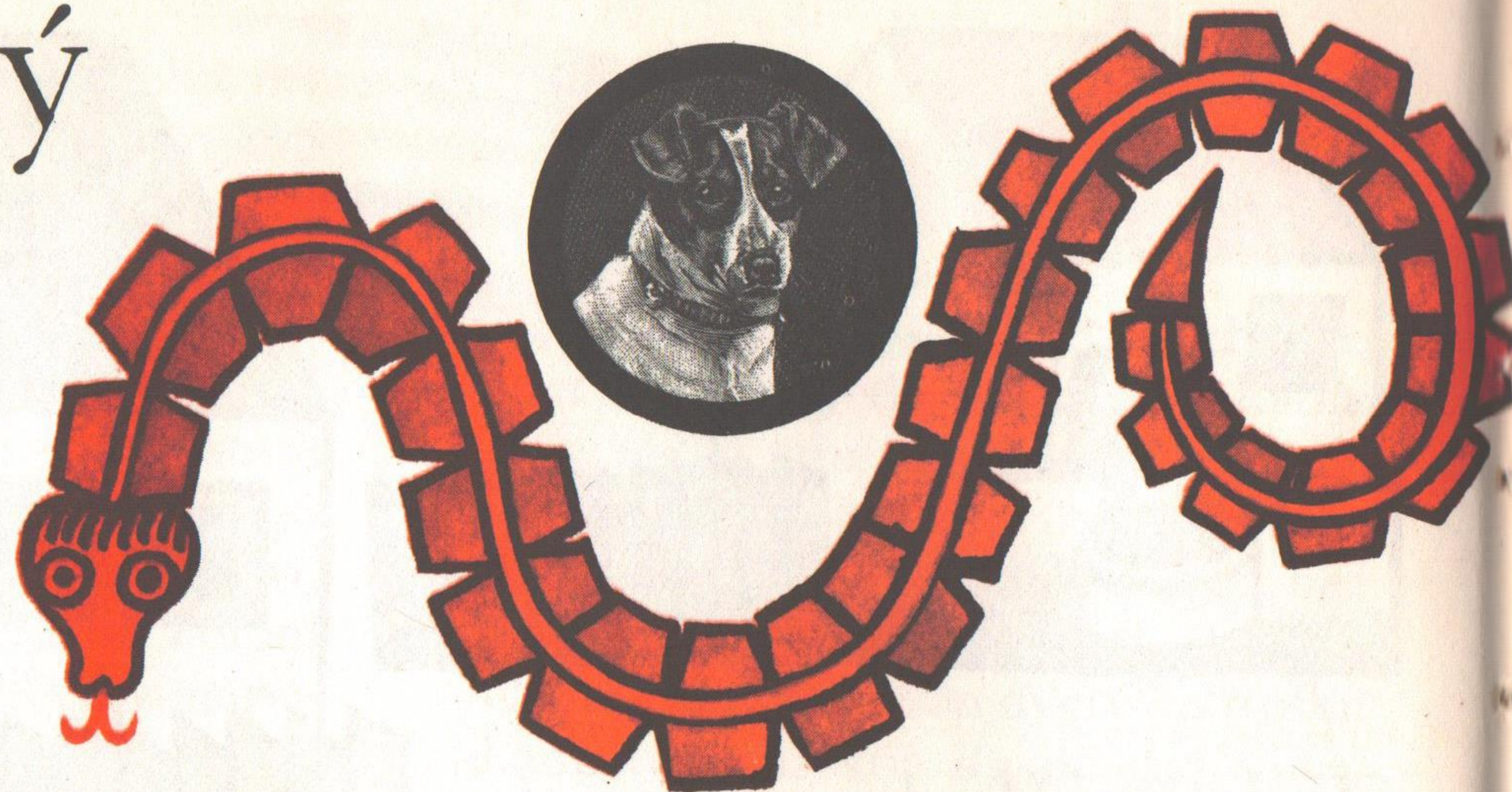
(Úryvok)

Drevený hadík

VIERA
MARKOVIČOVÁ-
ZÁTURECKÁ

Vonku mrholilo, zem bola slizká a od všadiaľ sa kundolila hmla. Vietor podúval, ale s hmlou si nevedel rady, valilo sa jej akosi vždy viac a viac.

Zavše sme počuli spoza jej bielej clony trúbenie áut; doliehalo k nám ako z iného sveta. Tu zas vynoril sa pred nami voz, s ktorým sme sa div nezrazili. Šofér klial a držal sa úzkostlivo pravej strany. Napokon, keď sme len o vlások minuli nákladné auto, ktoré mierilo slepo do nás, ubral plyn a krátko nato zastal v obci P. Utierajúc si spotené čelo, oznámil nám, že nechce mať na svedomí naše životy. Aby sme sa šli zohriať do hostinca, lebo za takejto hmly sa ďalej nepohne.

Zosadli sme. Hostinec, zadymený a preplnený, zaváňal ťažkým dohánom, mokrým súknom a pivom. Nebolo si kde sadnúť.

Vtedy mi prišlo na um, že som sa raz vo vlaku zoznámila s tunajšou učiteľkou. Bývala, ako mi povedala, o dva domy ďalej. Pôjdem ju navštíviť.

Bola doma. Jej chudá tvár zažiarila, keď ma poznala. Chytila mi obe ruky do svojich kostnatých dlaní a okríkla psa, ktorý v druhej izbe oznamoval môj príchod.

„Či ste len premrzli, poďte dnu, uvarím vám čaj,“ povedala.

Pes, pekný foxteriér, ktorý predtým brechal, prijal ma teraz prívětivo. Ale v izbe bol ešte ktosi tretí.

„Feďko, pozdrav sa tete a zabávaj ju. Ja hned prídem.“

Feďko ma vzal na vedomie škrekľavým „kybozkávam“ a vôbec sa nedal vyrušovať. Hral sa ďalej so psom. Ako sa to vlastne zabávali? Chlapec zo žartu strašil psa hračkou, pohyblivým hadíkom,

vtipne zhotoveným z remeňa a z dreva. Pes Zahraj chápal, o čo ide, že sa treba hračky zmocniť. Skákal, brechal do nej, čeril na ňu zuby, ale pritom vrtel chvostom, dobre cítiac, že je to hra.

Hračka ma začala zaujímať. Bol to remeň asi trištvrte metra dlhý, na oboch koncoch zúžený, na ktorý nalepili z oboch strán drevené dielce v tvare truhličiek. Tieto truhličky sa na jednom konci postupne zužovali. Na druhom konci bola nasadená hadia hlava, vyrezaná z dreva. Hračka-hadíček bola ohybná, zvíjala sa v rukách ako živá. Na drevených dielcoch mala vypálené ľudové ornamenty. Nevidela som ešte takúto hračku ani vo výkladoch, ani na jarmokoch.

„Odkiaľ to máte?“ pýtam sa.

Učiteľka mi naliala čaj.

„To je dlhá rozprávka. Ale ak vás to zaujíma, rozpoviem vám históriu tejto hračky, aj ľudí, od ktorých ju môj syn dostal.“

Keď videla, že moje oči visia na jej ústach, usmiala sa ešte raz tým svojim čudným úsmevom a začala:

„Hneď ako do pivnice vstúpil ruský kapitán, už zo zvyku som chytila nášho Zahraja za obojok, lebo nám zavše robieval neplechu. Ale tu sa stalo, čo som uňho doteraz ešte nevidela. Náš Zahraj, ináč veľký zlostník, vytrhol sa mi z rúk a začal nadšene vyskakovať na kapitána.“

Kapitán ho pohladil. „Či je to pes?“ spýtal sa.

„Môj,“ ozval sa z kúta môj syn Feďo, vtedy šesťročný.

„Dobrý pes. Múdry pes,“ pochválil ho. „No, poď sem, maľčik, chcem vidieť, či si hoden takého psa.“

Náš Feďo, ktorý sa vtedy ešte bál cudzích ľudí, bez okolkov vyliezol z kúta a poď rovno pred kapitána.

„Ako sa voláš?“

„Fedor.“

„Och, Feďka, veď ty máš ruské meno. Povedz, rozumieš, čo hovorím?“

„Mhm,“ odpovedal Feďo. „Ale vy mi povedzte, prečo na vás Zahraj nembrechal, keď ste cudzí?“

„Nembrechal, lebo nie som cudzí. A teraz mi povedz, kde je tvoj otec?“

„Nemci ho zabili.“

„A tvoja mama?“

„Tám.“

V tú chvíľu ozval sa od vchodu hlboký ruský bas. Nepovšimli sme si, že kapitán nevstúpil sám.

„Ty chazijka?“ zahlaholil ako zvon.

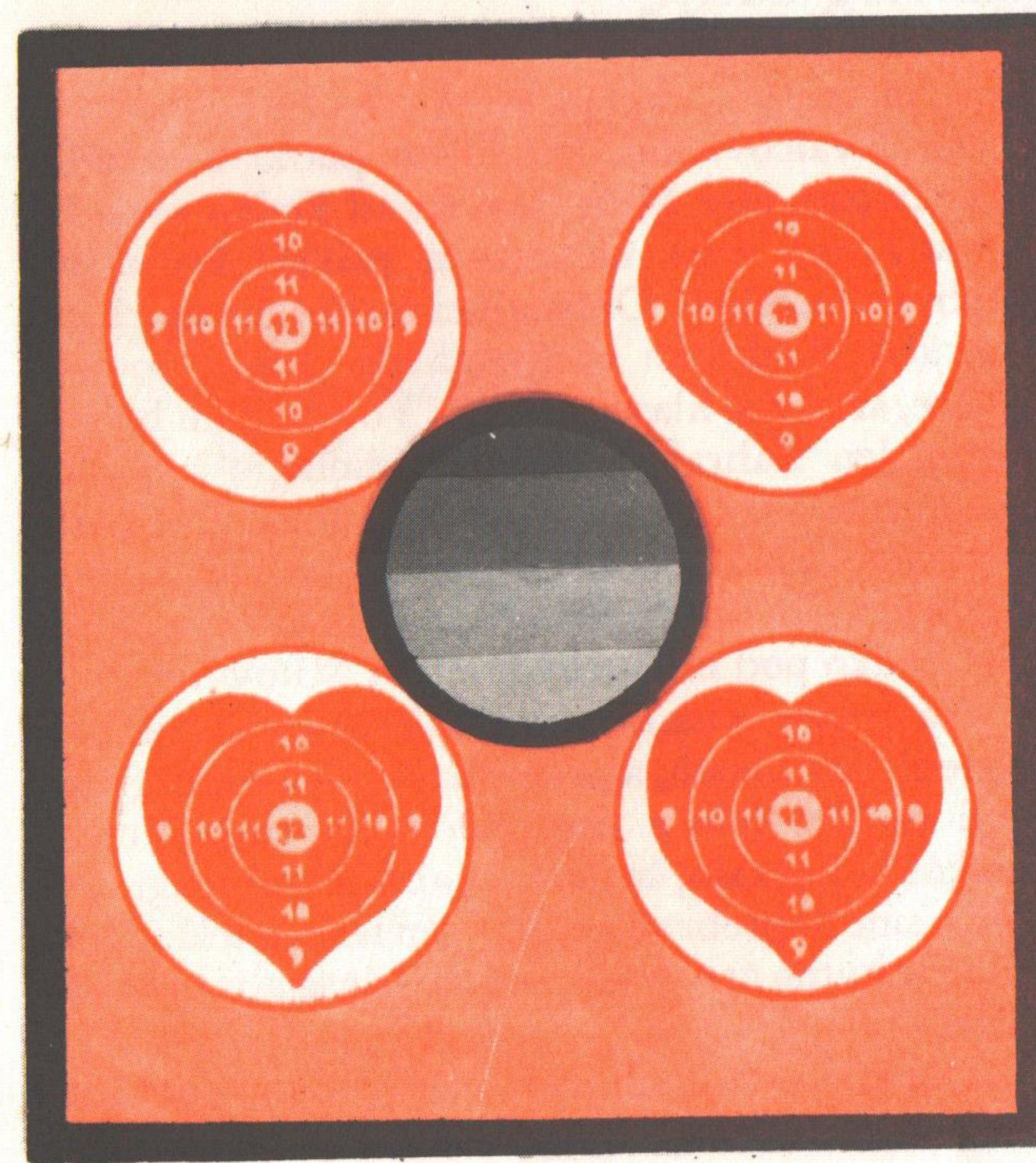
„Da, ja,“ odpovedám prekvapená.

„Súduh kapitán sa ubytoval u vás v prednej izbe. Posteľ tam máte, ale perín niet.“

„Foma! Odkedy ty hovoríš za mňa?“ ohradil sa kapitán.

„Od tých čias, čo ste sa prestali sami o seba starať,“ zaburácal bas. „A to je už dosť dávno.“

Vytiahla som z kúta batoh. „Idem vám hore poslať,“ zmohla som sa konečne na slovo.

Chytil ma za zápästie. „Vy nie, Nemci ešte môžu strieľať. Zostaňte ešte dva dni dolu.“

Tak sa aj stalo. Na tretí deň nám kapitán Kuznecov dovolil vyjsť von.

Nejdem vám opisovať pohľad na našu obec. Veď to poznáte. Šindle na strechách ako rozhádzané karty, veraje na školskej bráne na márne triesky, na ceste strhané elektrické drôty, vyvrátené stĺpy, rozdrvené tehly a lieviky granátových jám. Rad domov naproti nám ľahol popolom.

No môj Feďko bol radostou celý pochabý, keď vyšiel na dvor. Držala som ho však nakrátko pre míny. Zato náš Zahraj si nedal zabrániť. Zvieru, väznené päť dní v pivnici, nabralo vzduch do nozdier a vyletelo z dvora ako šíp. Keď sa do večera nevrátil, Feďko ťňukal, a keď tu nebol ani do druhého večera, nariekal tak horko, že sa kapitán prišiel spýtať, čo sa maľčikovi stalo. S tvárou veľmi vážnou — s Feďkom vždy hovorieval ako s dospelým — sľúbil chlapcovi, že zajtra pôjde jeho celý oddiel hľadať Zahraja. Aby jeho sľub mal ešte väčšiu váhu, dal mu na to svoju ruku, ktorej sa Feďo držal, až kým nezaspal. Ticho, pokojne vydržal kapitán pri detskej postieľke, čakajúc na tvrdší sen dieťaťa. Lebo sotva chcel uvoľniť svoju veľkú ruku z jeho prstkov, Feďko zo spánku zakvílil.

Vedela som, že urobí niečo, aby psa našli, ale nemala som nádej, že by sa Zahraj mohol vrátiť. Iste skočil na mínu a vojaci nájdu, len čo z neho zostalo. Lúto mi bolo zvierata, lúto aj chlapca. Viete, jedináčik, so Zahrajom boli ako najlepší kamaráti.

Na druhý deň, ledva si Feďo pretrel oči, zavolať ho kapitán na dvor. Chlapec si natiahol kapce, hodil na pyžamu kožuštek a hybaj strapatý a neumytý von.

Na dvore sa zhromaždili okrem stráží a služby tuším všetci vojaci kapitánovho oddielu. Chlapi ako buky, čiernovlasí, žltavej pleti. Nevedel sa na nich dosť vynadávať. Na povel sa postavili všetci do pozoru. Potom kapitán začal:

„Súduhovia! Tento maľčik sa volá Feďka, tak ako deti u nás. Jeho otec padol v boji proti fašistom. A teraz počúvajte: Feďka mal sobaku, bieleho psíka s čiernymi ťlakmi a odseknutým chvostom. Počúval na meno Zahraj. Predvčerom pes ušiel a doteraz sa nevrátil. Nevie niekto z vás o Zahrajovi?“

Vojaci stáli v pozore. Ich oči, upreté na pokojné, vyrovnané črty komandantove, obrátili sa k plec-

natej postave jedného z vojakov. Tento sa zamrvil, vystúpil z radu, začervenal sa, ale potom smelo prehovoril.

„Súduh kapitán! Predvčerom sa zatúlal ku mne biely psík s čiernymi ťlakmi a odseknutým chvostom. Keď som mu ponúkol svoj obed, dal si povedať a tak sme sa skamarátili. Bumažku pri sebe nemal, nevedel som, že sa volá Zahraj a že je Fedkov. Preto zostal u mňa. Ale myslím, že sa na mňa nemôže ponosovať.“

Kapitánovi sa zablysol v očiach úsmev.

„Miša!“ oslovil vojaka. „Sobaku vrátiš Fedkovi. Ale počúvaj, kým si sa ty tešil so Zahrajom, tento malčik plakal. Musíš ho nejako odškodniť.“

V očiach Mišových bol otáznik.

„Daj mu niečo na pamiatku,“ vyzval ho kapitán.

Miša ustarostene hľadal po všetkých vreckách darček pre Fedka. Napokon sa mu tvár rozjasnila. Strhol zo svojej kučeravej hlavy kožušinovú vojenskú čiapku, priskočil k Fedkovi a nasadil mu ju na hlavu. Čiapka spadla chlapcovi až na oči. Vyzeral v nej ako hríbik. Dvor sa ozval mnohonásobným mužským hahotom.

„Miša, počkaj! Čiapku budeš cestou na Berlín potrebovať, aby každý vedel, že si sovietsky vojak. Rozmýšľaj, čo dáš Fedkovi. Daruj mu vec od nás, z našej vlasti, ale nech je taká, aby tebe pritom nič neubudlo. Do zajtrajška prinesieš dar Fedkovi. Zahraja mu privede ešte dnes. Rozchod!“

Vojaci odchádzali, dobiedzajúc do Mišu. Pristúpila som ku kapitánovi s prosbou, aby mu dar odpustil. Pozrel na mňa dlhým pohľadom.

„Neurážajte Mišu svojim súcitom. Má vojenské vyznamenania. Aj v civile sa statočne oháňa. Nepodceňujte ľudí!“

Zahanbila som sa ako nikdy predtým v živote.

Na druhý deň, len čo svitlo, hlásil sa Miša u kapitána.

„Súduh kapitán, už to mám. Tu som zhotovil niečo pre Fedka.“ A vytiahol zo záhrenia tohto dreveného hadíka.

Vtedy som pochopila, že majetok, z ktorého neubudne, i keď ho rozdáваме, je to, čo vieme robiť.

Miša, darca dreveného hadíka, sa medzitým s Fedkom skamarátil a chodieval k nám, keď mal voľno. Nosil nám mäso a Zahrajovi kosti z poľnej kuchyne. Pre Fedka začal stružlikať z dreva Zahrajovu podobu.

Zastavil sa u nás aj v ten deň, keď sme zas nosili do pivnice periny, kufre a hrnce.

„Len choďte, choďte ta dolu. Dnes nám bude horúco. Ale vy sa nebojte. K vám sa nedostanú. Nepustíme ich.“

Balila som práve posledné veci, keď tu počujem ťažký hukot lietadla. Blíži sa od hôr rovno nad našu obec. Fedo sa pred domom práve lúčil s Mišom. Teraz sa rozbehol k pivnici. Obťažaná košom s potravinami zostupovala som dolu, súriac chlapca. Fedko už aj liezol za mnou, ale naraz sa zháčil. Z dvora bolo počuť žalostné vytie Zahrajovo, prerývané vysokým brechotom. Na Zahraja sme zabudli. Odkedy sa nám bol zatúlal, držali sme ho na dvore na reťazi. Lietadiel sa vždy až hystericky bál. Teraz chcel za nami do pivnice, ale reťaz mu nedala.

Fedka sa zvrtol na pomoc kamarátovi.

„Počkaj,“ volám, „zostaň!“ Ale chlapec už aj buchol dverami. Ja hneď za ním. Vidím, Fedko sa morduje so Zahrajovou reťazou. Nedá sa mu vari odpnúť.

Lietadlo je nad nami a v tom okamihu sa spúšťa ako jastrab rovno nad naše námestie.

„Do úkrytu!“ volá na nás Miša.

Fedo nepočúva. Trasúcou sa rúčkou odpína Zahrajovi obojok.

Zviera sa hádže ako nepričetne. Zachvátil ho strach. Fedo sa márne namáha.

„Utekaj!“ kričí Miša. „Ja ti ho odviažem.“

Fedo nechal psa a ponáhlal sa k pivnici. Bežala som mu v ústrety.

Vtom Miša zvolal:

„Na zem!“

Čosi valcovitého, končitého padlo z lietadla. Uzrela som ešte Mišu, ako zrazil Fedka niekoľko krokov odo mňa na zem a prikryl ho svojim mohutným telom. Ohlušujúci rachot ma na chvíľu omráčil. Keď som sa spamätala, ležala som na dvore, kryjúc si hlavu rukami. Vo vzduchu bolo už ticho, len Zahraj kvílil, nie strachom, ale akosi ináč, tak ako vtedy, keď mi doviezli ostatky nebohého muža od Strečna. To ma vari celkom prebralo. Zdvihnem hlavu a tu vidím: v kaluži krvi leží Fedko pod mohutným telom Mišovým.

Na moje volanie pribehla stará Mariena. Kriesili sme oboch, ako sme najlepšie vedeli. Fedko mal rozbité čelo a nos pádom na zem. Vracal, neskôr sa ukázalo, že dostal slabší otras mozgu. Ale Mišu sme neprebrali ani my, ani neskôr lekár. Jeho telo zachytilo črepinu, ktorá mala zasiahnuť môjho syna.“

Učiteľka sa odmlčala. Jej ruka zablúdila k drevenému hadíkovi a nežne ho pohladila.

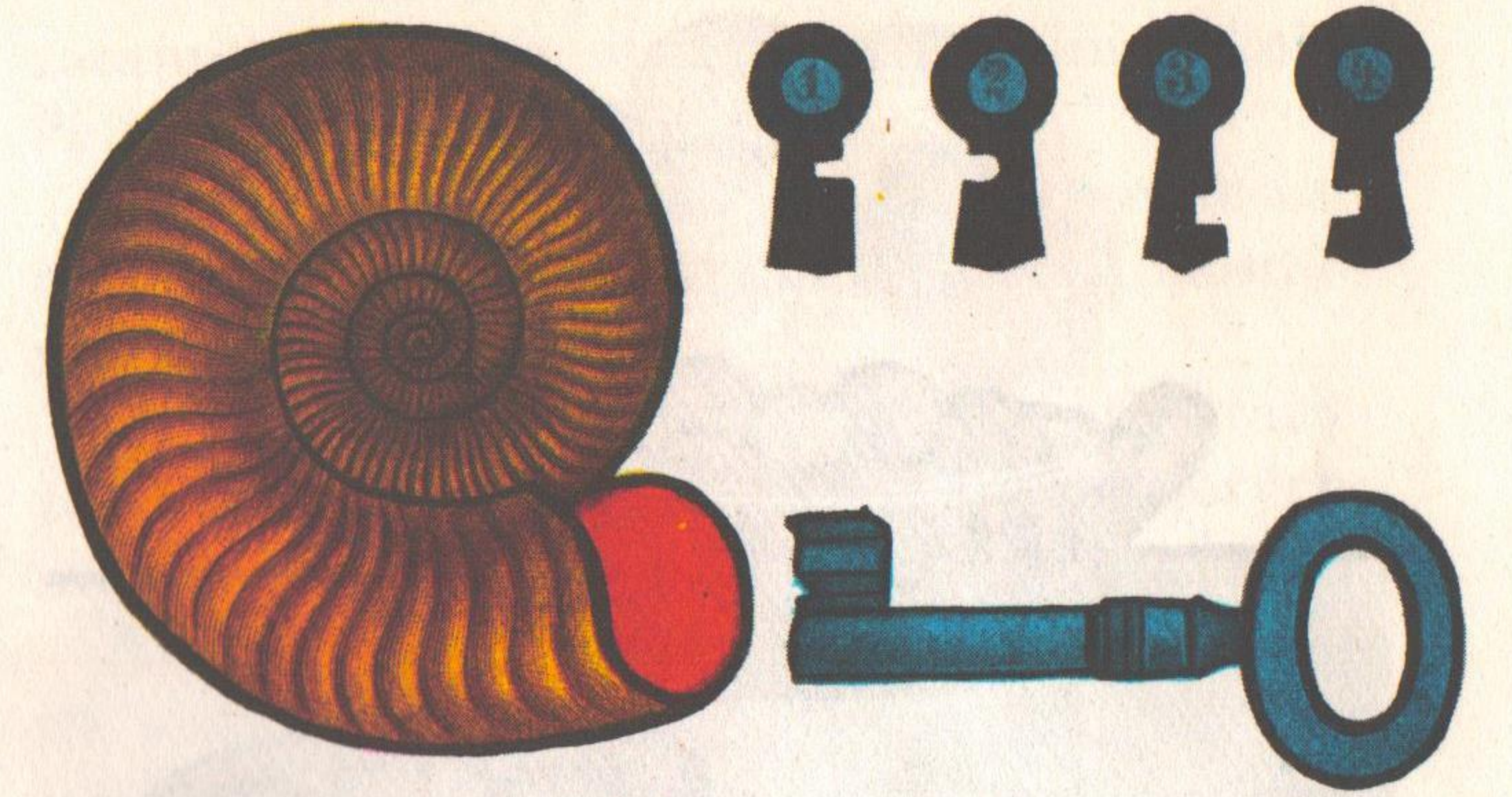
Slimákové starosti

*Hľadá slimák zámočníka.
Stratil dierku od kľúčika.*

*Bola tu, a už je fuč.
Načo mu je teraz kľúč?*

*Žije v strachu o svoj dom.
Radšej býva stále v ňom.*

*Nech sa mu tam neusadí
medvedica s medvedom.*

Rýchloholič

*Čo je kombajn? Rýchloholič,
akého nenájdete.
Ibaže sa zimy bojí,
striháva len v lete.*

*Keď si vyjde na polia,
až sa mu tak z nožníc blýska,
hneď sú celé dohola,
čiže na strniská.*

*Keby strihal v kaderníctve,
čo len poldeň jediný,
ostrihal by na strnisko
ľudí z celej dediny.*

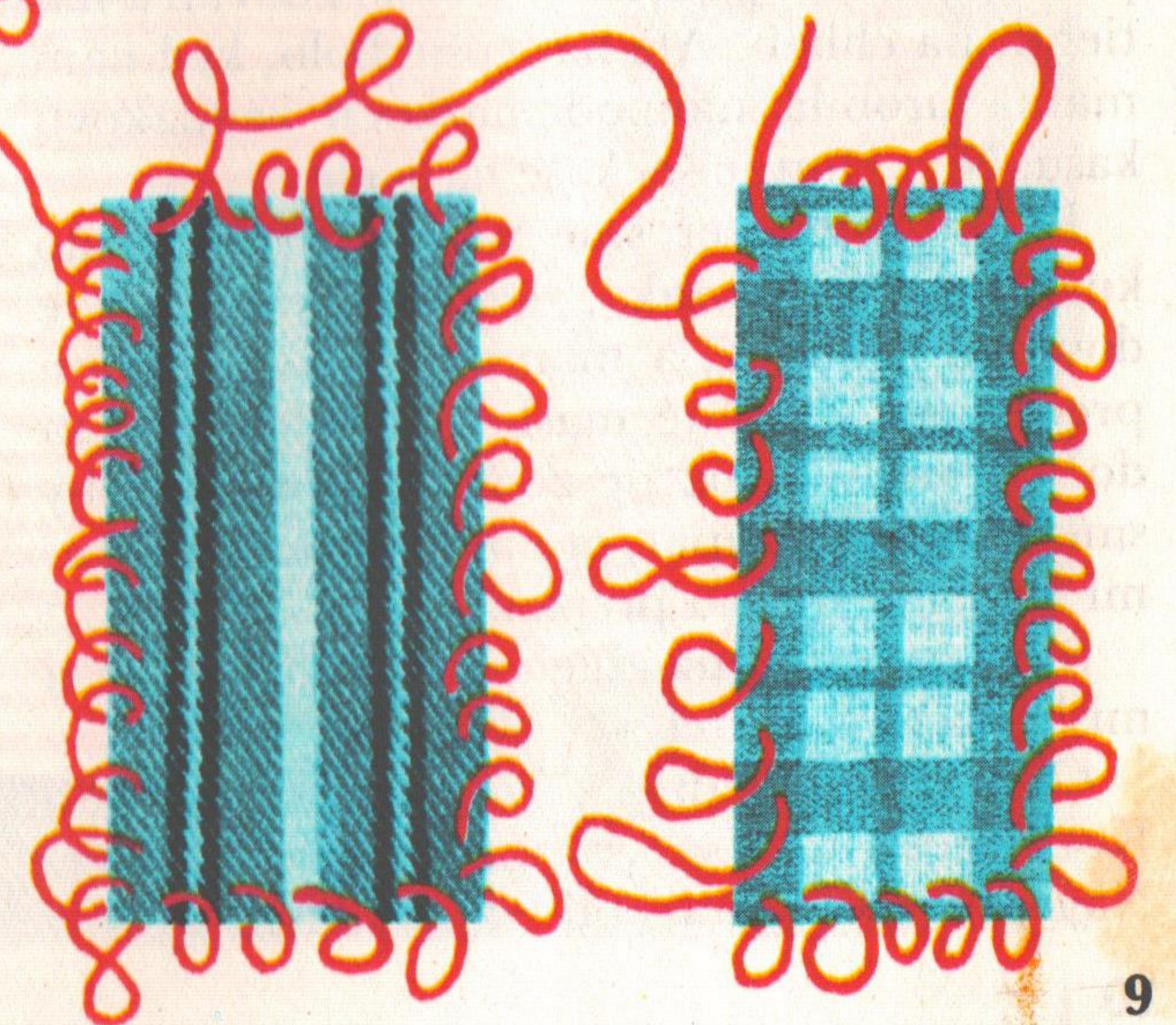

Zvedavé kolená

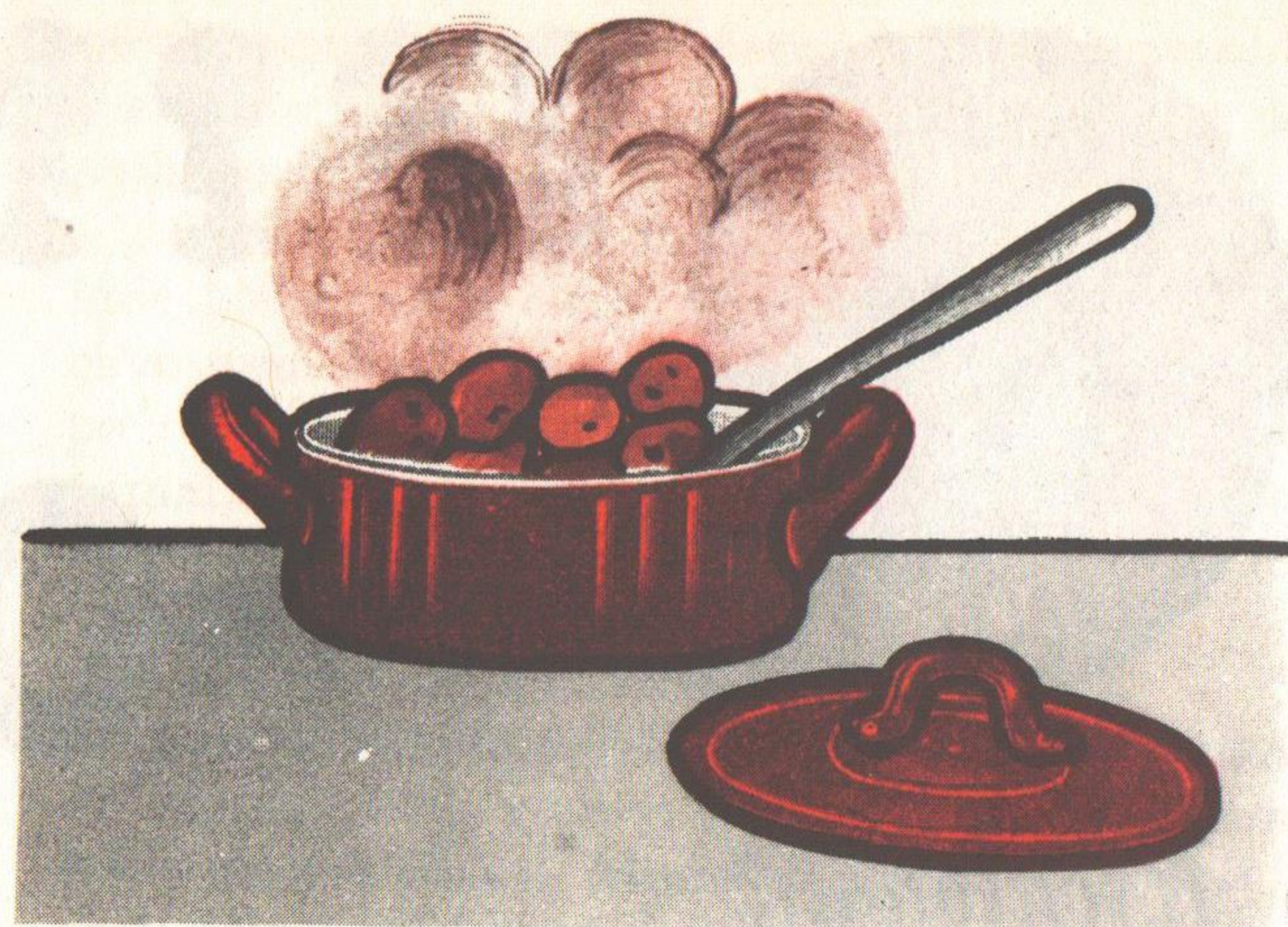
*Mám to ja len zvedavé
kolená!
Robia mi na nohavice
okná ani polená.*

*Mama nemá pochopenie
pre ich pekný výhľad.
Máva proti nemu
veľa výhrad.*

*„Ešte z toho budú
v meste klebety.“
Urobí mi na tie okná
záplatové rolety.*

Podcmarky

JÁN POLIAK

Vždy som sa náramne tešil na deň, keď sa u nás mútilo. Nie pre tú hrudu masla, z ktorého mama aj tak polovicu predala skleparovi Steinerovi, ani nie pre hrniec cmaru, ktorý som aj tak neľúbil. Ja i sestra Zuza sme sa najväčšmi tešili na podcmarky.

Večer mama namútené maslo stápala. A na dne kastróla zostala hnedastá, trošku priškvarená usadenina. Koľkokrát sme sa so Zuzou aj pobili, keď sme podcmarky vyškrabovali a natierali na chlieb. Ale najlepšie bolo, keď nám mama urobila na podcmarkoch zemiakovú kašu. Niet chutnejšej kaše na svete.

Raz v podvečer sme sa obšmietali okolo kuchynského sporáka, lebo sa tam práve dovárali zemiaky, a mama len pred chvíľou preciedzala stopené maslo. Nevedeli sme sa dočkať, kedy sa už tie zemiaky dovaria, aby sme ich mohli ošúpať, premiešať s podcmarkami a nechať trochu prepieť.

Slinky sa nám už zbíhali a hotovili sme si misky na svoj prídel.

Otec nebol doma. Po čosi odišiel do Kozoviec a mal sa vrátiť až neskoro večer. Najstarší súrodenci boli na robotách a brat

Peter sa ešte nevrátil s kravami. Pri podcmarkoch sme trochu na neho aj pozabudli. A ja som mal Petra veľmi rád, hoci bol môj nevlastný brat. Vedel vymýšľať všelijaké figle a zmajstroval mi aj drevený bicykel, ktorý mi závideli všetci chlapi. O tom, že mi je nevlastným bratom, nikto mi rovno nepovedal, iba som čosi tušil, lebo mňa a Zuzu mama vo všeličom zvyhodňovala. Hlavne pri jedení. A to nevlastných bratov a sestry hnevalo. No aj to som iba vycítil, keď sa poschádzali v zadnej izbe a tam sa jeden druhému ponosovali, ako im macocha krivdí a ubližuje. Boli to neraz aj drobné okríknutia a buchnáty, aké sme aj my so Zuzou často utržili, ale od macochy sa prijíma všetko akosi ťažšie a bôľnejšie.

No a teraz, keď sme sa pripravovali na podcmarkovú večeru, vkročil náhle do kuchyne Peter, pozdravil a zhlboka vtiahol do seba vôňu podcmarkov. Keď som zbadal, ako sa potešil, vystatovačným hlasom som povedal:

„My budeme mať podcmarkové zemiaky, a tebe nedáme!“ A hneď som sa znovu obrátil k sporáku, kde sa už dovárali zemiaky.

Nepozeral som na Petra, a preto neviem, ako sa zatváril. Iba som začul, ako zmenil smer krokov a ako sa tíško otvorili a privreli dvere na zadnej izbe.

Mama mi nepovedala ani slovo, akoby ju vôbec nezamrzela moja hrubosť. Až neskôr, keď už podcmarková kaša bola skoro hotová a Peter nevychádzal z izby, dohovárala mi:

„Prečo si to Petrovi tak povedal? Včuľ sa urazil a nechce ísť jesť. Choď ho zavolať!“

Do mňa ani čo by strelil. Až vtedy sa mi v hlave rozležalo, že som Petrovi ublížil. Začalo ma to trápiť, lebo som ho nechcel uraziť. Strašne ma mrzelo, že Peter sa bude teraz na mňa hnevať. Spávali sme v jednej posteli, a ani by som nezaspal, keby som Petra nadržal okolo krku. Dnes sa zaiste nebudem smieť k nemu ani pritúliť.

Prešla mi aj chuť na podcmarky.

Po dlhšom váhaní predsa som sa odhodlal a odchýlil som dvere na zadnej izbe. Aj v tme som videl, ako Peter leží v odostlanej posteli chrptom ku dverám a robí sa, že spí.

„Peter!“ zvolal som neisto.

Neodpovedal.

„Peter!“ Ani sa len nepohol. „Poď večerať!“ prihovárал som sa mu prosebne. A keď sa ani teraz nepohol, opatrne, aby ma nepočul, zatvoril som dvere.

Podcmarkové zemiaky boli hotové, mama nám z nich dávala do misiek, ale mne chuť stále neprichádzala. Báľ som sa chvíle, keď pôjdem do postele a budem si mať ľahnúť k Petrovi.

Mama sa vtedy s Petrom už dlhší čas obchádzali bez jediného slova. A pretože to nebola u nás nijaká novota, ani ma neprekvapovalo, že mama Petra k večeri nevolala. A tak som sa pobral spať aj ja. Moje podcmarkové zemiaky zostali nedotknuté.

Tichučko som sa povyzliekal a opatrne zaľahol na peľasť postele. Inokedy som spával pri stene, ale teraz som si netrúfal Petra prekračovať.

Tiesnim sa na pokraji postele, aj dych trochu

zatajujem a ruka, čo sa vždy ovinie okolo Petrovej šije, leží vedľa mňa.

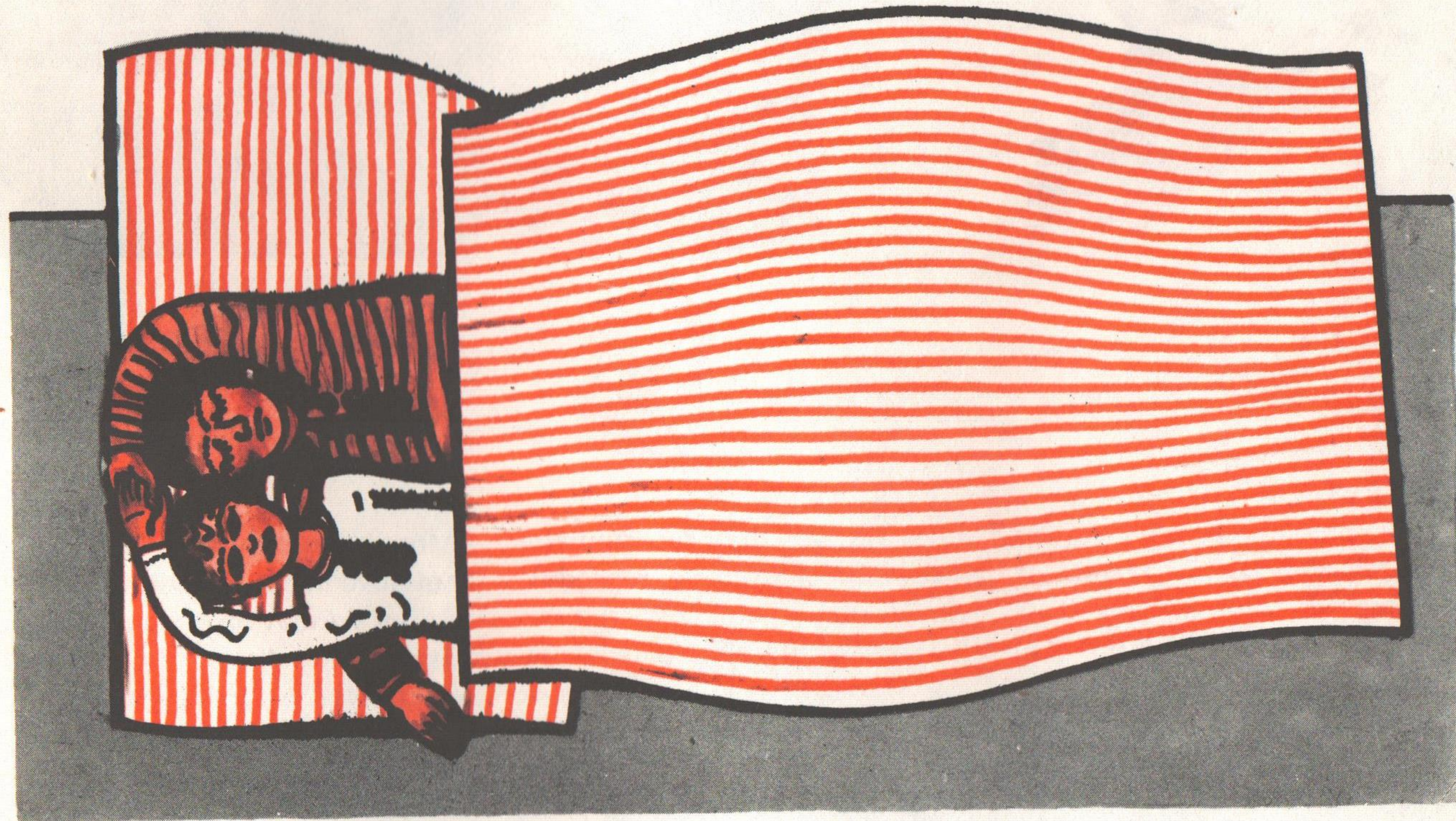
Tak to trvá dlho. Peter leží, akoby o mne ani nevedel. Zrazu sa však prudko otočí a zlostne ma džugne do boka:

„Ty si tie zemiaky okopával? Ty si tie kravy pásaval?“ Zасыpával ma výčitkami, v ktorých som cítil urazenosť, hnev, zadržovaný plač.

Ani som nepípol. Ešte väčšmi som sa prikrčil na samom kraji postele. Tak sme tichučko ležali dobrú chvíľu. On hlasito dýchal, mňa ťažilo moje previnenie. Nevedel som sa zmôcť ani na slovko, ktoré by bolo možno všetko napravilo: slovko odpusť!

Ťažké dýchanie sa utišovalo a ja som len nehybne ležal. Všetko sa mi v hlave motalo. A vtedy Peter nečakane vystrel ruku a podstrčil mi ju pod krk. Moja ruka, akoby ju čosi vystrelilo, tuho sa ovinula okolo Petrovej šije.

S rozpálenou tvárou som sa pritúliť k bratovi. Bol som šťastný, lebo zase sme boli kamaráti.

Na návšteve u ilustrátorky

ANNA URBLÍKOVÁ

Mária Želibská

Na dverách ocentimetrovaná žirafa s dlhočizným krkom na meranie výšky návštevníkov, množstvo kvetov, ktoré sú v oknách namiesto záclon, na stenách obrazy a obrázky, vzácne potlačené tkaniny z Indie, ľudové maľby na skle, ale aj textilie

z ostrova Bali, drevené originálne sošky z Indočíny, ale aj reprodukcia vzácnej Venuše z Nitrianskeho Hrádku, starej niekoľko desiatok tisícročí, zelené bambusové cinkadielka a červená rybka, ktorá musí byť pevne pripevnená o stenu, lebo Afra jej nedá pokoj

(Afra je hnedočervená mačička, zamatovo hebká a prítulná, ktorá sa díva skúmavým pohľadom na návštevníka). A všade knihy, knihy, knihy... A samozrejme „štafla“, maliarsky stojan, pri ktorom zaslúžila umelkyňa Mária Želibská pracuje. Stôl, ktorý je jej

druhým pracovným miestom, je založený ceruzkami, rydlami, dlátkami a farbami. Všetky tieto nástroje v rukách výtvarníčky dávajú hladkej, čistej ploche papiera či dosky, do ktorej ryje, podobu výtvarného diela, ktoré cez reprodukciu v knižkách sa dostávajú do vašich rúk.

Prostredie, ktoré obklopuje Máriu Želibskú a samotné jej grafiky — voľné listy či ilustrácie — dáva obraz o jej nevšednom cite pre všetko krásne, o jej vzťahu k poézii a literatúre vôbec a jej úcte ku kultúrnemu dedičstvu ľudstva.

Výtvarná umelkyňa, grafička a ilustrátorka Mária Želibská je rodáčka z Moravy, neďaleko slo-

Ilustrácie Márie Želibskej ku knihe
H. Ch. Andersena Malá morská panna.

venských hraníc. Študovala v Prahe na Umelecko-priemyselnej škole a Akadémii výtvarných umení. Tu žila so svojim manželom, maliarom, zaslúžilým umelcom Jánom Želibským a dcérou Janou — tiež výtvarníčkou, do roku 1952, kedy sa presťahovali na Slovensko. Po príchode do Bratislavy jej prvé umelecké kroky viedli do vydavateľstva kníh pre deti a mládež.

Jej výtvarný talent bol predurčený dať sa do služieb knihy, ilustrovanej knihy pre deti, ale aj dospelých. Druhým dôvodom, prečo sa začala venovať výzdobe kníh, bola jej láska k literatúre, poézii, zvieratám, ale predovšetkým k deťom.

Ilustrovala sedemdesiat kníh, z toho väčšinu pre deti a mládež. Z nich mnohé určite poznáte, napríklad Veselo, pionieri, Mláďatká, Pionierske srdce, Ako mačiatko stratilo svoj tieň, Medovníkový domček, Venček, Bohatier Kremienok a mnohé ďalšie. S jej ilustráciami sa môžete stretnúť vo všetkých detských časopisoch či učebniciach.

Najväčšieho ocenenia sa dostalo zaslúžilej umelkyni Márii Želibskej na Medzinárodnom knižnom veľtrhu v Bologni v roku 1972, kde dostala Grand Prix (Veľkú cenu) za ilustrácie knihy Slovanových rozprávok, ktorá vyšla v niekoľkých svetových rečiach.

PORTRÉT NAKRESLIL LUDOVÍT ILEČKO

Spevavá škola

JARMILA PRIHELOVÁ

Koľko dedín, či dedíniek na Slovensku sa môže popýšiť piesňou, v ktorej sa spomína ich názov. Veľa by sa ich našlo. Mnohí ľudoví básnici povpleťali pomenovanie rodnej obce do svojich pesničiek.

Na Slovensku je aj taká obec, kde nie sú si isti, či sa v nej spieva o ich dedine a či o zelených ratoliestkach, ktoré si zakladajú nevesty do venčekov.

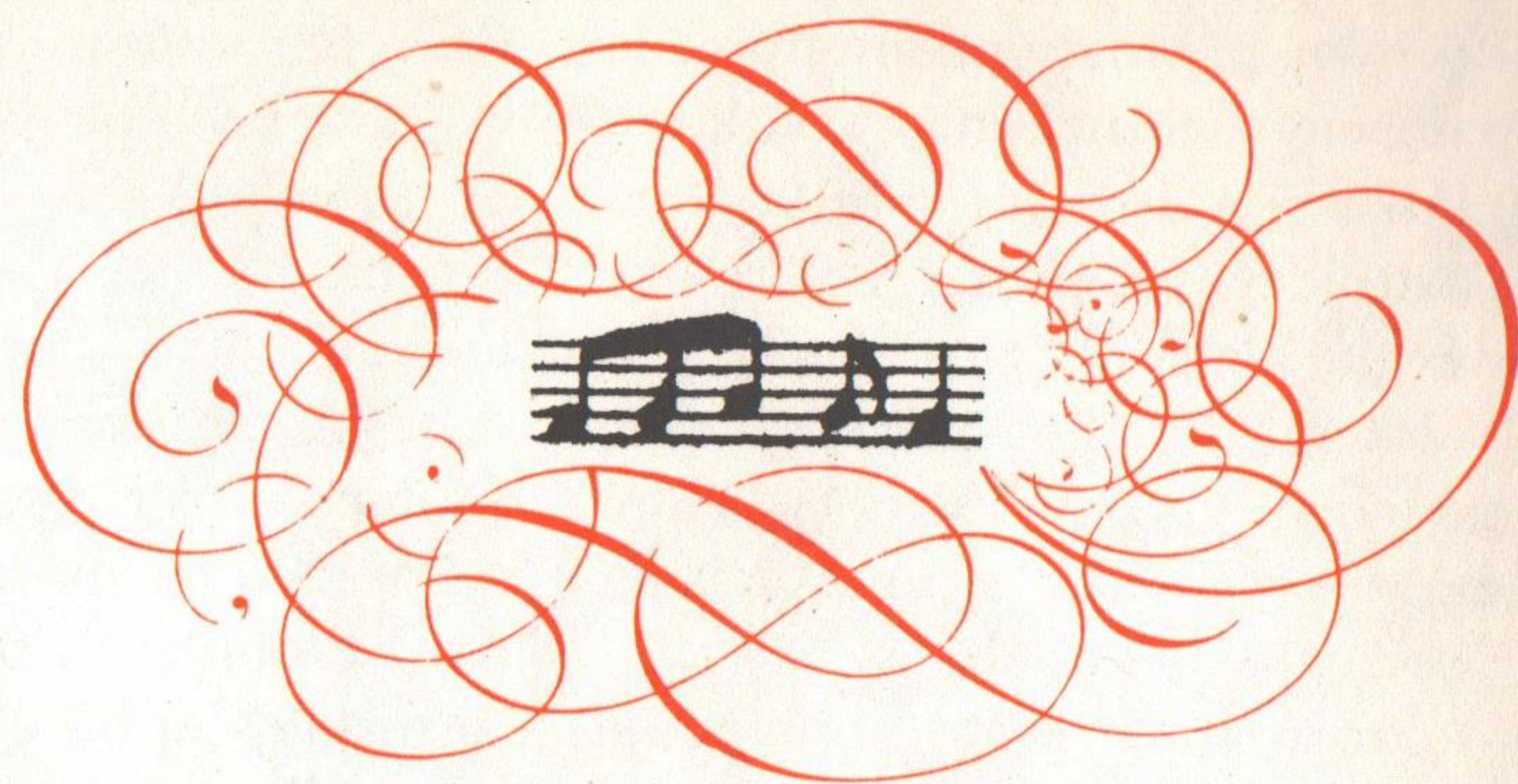
Je to Boleráz pri Trnave. Pieseň Boleráz, boleráz stala sa zvučkou všetkých Bolerázanov, odkedy tu jestvuje detský spevácky zbor. Je tomu už pekných pár rôčkov, čo tento zbor vedie učiteľ Základnej deväťročnej školy zbormajster súdruh Jozef Weiser.

„Veru je tomu už dvadsať rokov, čo som prišiel do Bolerázu. Bez muziky a bez spevu nemôžem žiť. Spevácky zbor som viedol už predtým na východnom Slovensku a pokračoval som v tejto práci a záľube aj tu.“ Deti tu rady spievali, takže sa rýchlo z „rybej“ školy stala škola spevavá.

Ani by ste nepovedali, ako to poslúžilo celej škole. Nie je v nej veľa žiakov, dievčat niečo vyše sto, no tie majú najväčšiu chuť do spevu. Chlapcom sa takáto záľuba nepozdáva, radšej sa venujú športu.

Keď zo sto dievčat sedemdesiat spieva, to ako keby spievala celá škola. Nielen na cvičeniach zboru, ale pri každej príležitosti. Na hodinách šitia, varenia, pri okopávaní v školskej záhrade a všade tam, kde spev nenaruša vyučovanie. Zboristky si pospevujú a popri nich sa učia piesne i ďalšie dievčatá.

Naozaj spevavá škola.

„Vodička pekne čistučka“ — po trnavsky tvrdo vyslovované slová pesničky, ktorú deti rady spievajú. Je z okolia.

„Áno, to je naša ľudová pieseň,“ hovoria deti, „no my nespievame len ľudové. Nie sme folklórny súbor, ale spevácky zbor. Ľudové piesne máme všetci veľmi radi, chceme však spievať aj náročné zborové skladby. Napríklad hudbu takých majstrov, ktorí žili v minulých storočiach, alebo skladby našich súčasných hudobných skladateľov.“

Deti tie skladby spievajú naozaj s veľkou chuťou. Všade na koncertoch poslucháči obdivujú, čo dokážu deti z malej dedinskej školy. Nie že by táto škola za mestskými zaostávala, je to pekná moderná budova a jej deti sa ničím neodlišujú od detí z mesta.

Obdivuhodné však je to, že z malého počtu detí dokázal ich zbormajster zostaviť spevácky zbor a z nespevákov vychovať dlhoročným trpezlivým školením dobrých zboristov.

Dnes patrí bolerázsky zbor k najlepším na Slovensku.

Boleráz je dlhá obec, pekne vystavaná popri novovybudovanej širokej hradskej. Súdruh učiteľ Weiser tade na bicykli prechádza každý deň. Z dolného konca na horný — do školy. S každým sa pozdraví, každému povie milé slovo. Jedného učil, inému učí jeho deti.

Koľki spievali počas tých dvadsať rokov v jeho zbere?

„Je to už niekoľko stovák detí, ktoré s nami spievali. Od tých najstarších — dnes sú to už mamičky, až po tie najmladšie: Gabiku Portášovú, Janku Bučkovú, Anku Valentovičovú. Nuž, nieto veľa domov v Boleráze, kde by som nenašiel speváka, či speváčku. A pritom spev v zbere, to

nie je len akási slávnostná udalosť. Keď po skončení vyučovania odchádzajú iné deti domov, speváci majú ešte skúšky. Až potom idú domov, neskoro obedujú, na zábavky im veľa času nezvyšuje.“

Treba veľa obetavosti a pevnej vôle. Dôležitá je i disciplína.

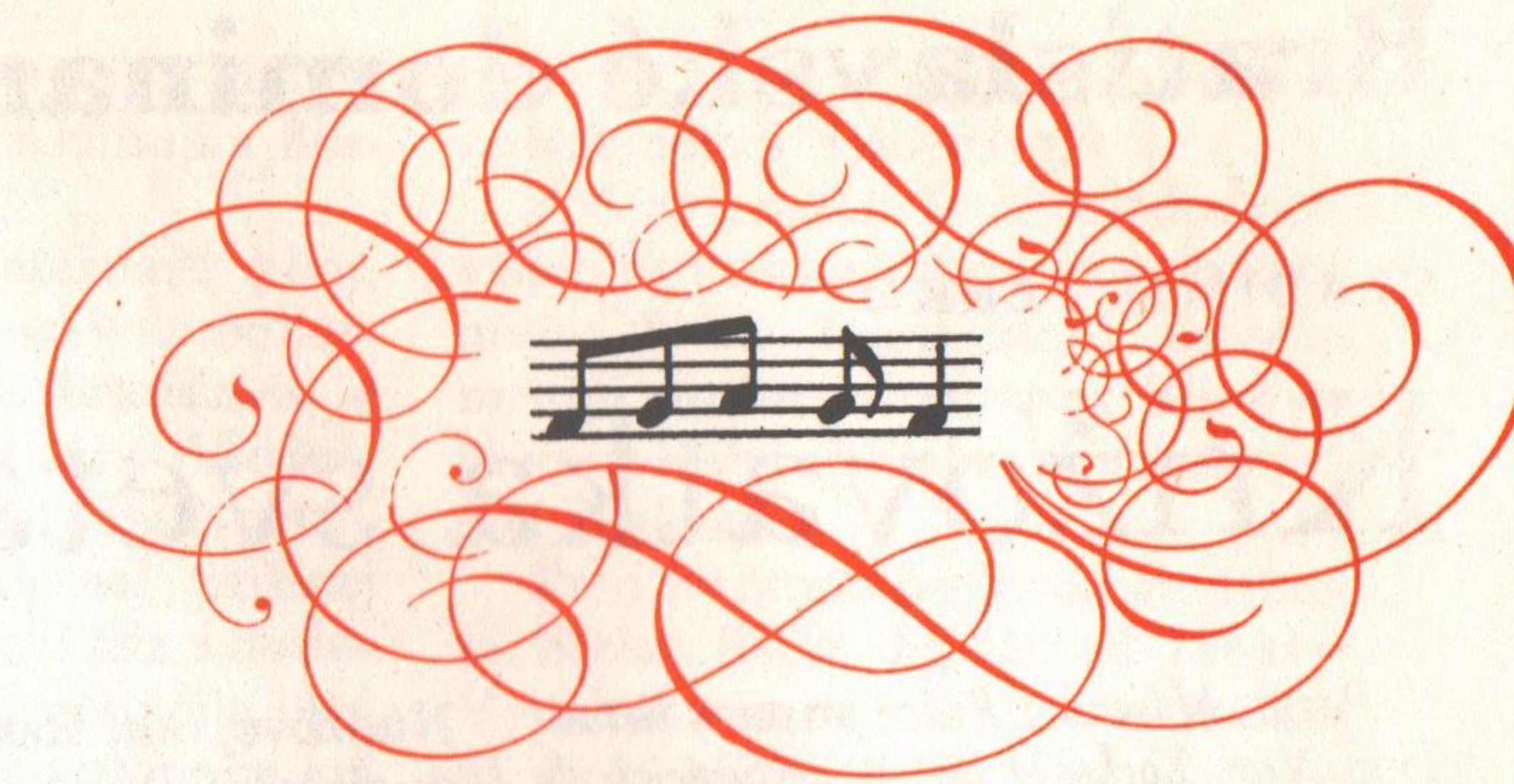
„Disciplína áno, no uvedomelá, ktorá vychádza od detí, nie zo strachu pred učiteľom,“ hovorí súdruh Weiser. „Keď sa zídeme na cvičení, akoby z nás školské putá spadli. Sme veselí priatelia, ktorí si z vážnej práce vedia urobiť príjemnú zábavu.“

Vari tu v zbere je vždy všetko v najlepšom poriadku? Marika Juráková, predsedníčka zboru, má hneď naporúdzi odpoveď.

„Takmer vždy. Ak nám však niekto prácu narúša, dohovorím mu.“

„Pomôže to?“

„Takmer vždy. Raz sa nám však stalo, že malá skupinka dievčat si začala robiť po svojom. Vtedy už zasiahol súdruh zbormajster a potrestal ich vylúčením zo

trest, ale pomohol. Odvtedy sa nám v zbere žije tak dobre, ako spieva.“

Päť-šesť rokov pobudne spevák v bolerázskom zbere.

Na čo si najviac spomína?

„Na detský spevácky zbor z Jirkova v Čechách a z Ostravy. Naša družba už trvá desať rokov, od 15. výročia založenia Pionierskej organizácie. Vtedy nás vybrali ako jediný slovenský zbor na slávnostný koncert do Prahy. Bývali sme spoločne s týmito zbormi. Jirkovský dirigent navrhol, aby sme priateľstvo medzi nami, Čechmi, Moravanmi a Slovákmí spečatili výmennými koncertmi. Od slov nebolo ďaleko ku skutkom. O rok sme sa zišli v Jirkove na krásnom trojkonzerte. Potom zase prišli oni k nám a odvtedy sa stretávame každý rok, vždy v inom meste.“

„Radi spomínáme aj na krásny festival Radost Európy v Belehrade, kde spievali a tancovali deti z desiatich európskych krajín.“

„Na veľký úspech nášho koncertu v Nemeckej demokratickej republike, v meste Zwickau.“

To boli spomienky, na aké sa nezabúda. Aby aj tie ďalšie boli pekné, treba usilovne cvičiť, pripravovať sa na vystúpenia a koncerty.

„Veru, čakajú nás slávnostné chvíle,“ hovorí súdruh Weiser. „V júni tohto roku oslávime s priateľmi z Jirkova, Ostravy a Zwickau 20. výročie trvania nášho speváckeho zboru. Na to sa musíme dobre pripraviť. Veľa cvičiť, aby sme spievali tak, ako sa patrí na 20-ročného jubilanta.“

To však nie je jediná veľká príležitosť, ktorá nás čaká. Aj 30. výročie SNP chceme oslaviť tak, aby sme na tie chvíle radi spomínali. Čo teda robíme? Spievame, učíme sa nové pionierske piesne pre radosť našu i našich poslucháčov.“

zájazdu na zborový festival do Ružomberka. Všetci sme sa dlho pripravovali na tento koncert a tešili sme sa, lebo je to tradičná prehliadka slovenských detských zborov. A zrazu niekoľko dievčat do Ružomberka s nami nešlo. Bol to prísny

Bratislavské dominanty

VLADIMÍR FERKO

Križovatka sveta

Pozor, hlásenie: Práve pristáva lietadlo z New Yorku. Prosíme cestujúcich do Prahy, aby sa pripravili na odlet.

Z New Yorku nečakáme nikoho, do Prahy necestujeme, hlásenie sa nás netýka, lebo naše lietadlo do Rumunska letí až o štyridsať minút. Dost času na to, aby sme sa rozhládli po letisku v Ivánke pri Dunaji. Šťastie nám žičí, stretávame riaditeľa Československých aerolínii pre Slovensko inžiniera Milana Gajdoša, ktorý nám ochotne ukáže, čo chceme vidieť, a povie, čo chceme počuť. Praydaže — aj s kúskom histórie.

Československá republika pristúpila k Parížskej dohode o medzinárodnej úprave letectva 13. septembra 1919, naše budúce lietadlá dostali v medzinárodnom registri písmeno „L“. Dnes ho už, pravda, na strojoch nevidíme.

„Tu OK 32, tu OK 32, prepínam...“

Označenie OK majú naše lietadlá od roku 1930.

Ale nepredbiehajte, nevynechajte také udalosti, ako je založenie ČSA — stalo sa tak o štyri roky po pristúpení k Parížskym dohodám. L — sme síce mali už dosť dlho, ale lietadlá ešte nie. Prvý let sa teda mohol naplánovať až k piatemu výročiu vzniku Československej republiky na 28. októbra 1923. V tom čase boli v celom štáte iba dve súce letiská pre civilnú leteckú dopravu. Pražské (Kbely) a bratislavské (Vajnory). Tie určovali aj trasu prvého letu.

Lenže: letec mieni — počasie mení. Prvé lietadlo odštartovalo z Prahy podľa plánu, ale... Pilot so strojom nepomerne ľahším ako dnešné kovové vtáky sa usiloval, ale živly boli mocnejšie. Ak nechcel riskovať, musel sa uchýliť na matičku zem.

Kabínka bola otvorená, chránil ju iba kúsok plexiskla.

Potom už lietadlá lietalí denne. Nalietali v tom roku 33 tisíc kilometrov a prepravili 29 cestujúcich. V decembri sa lietať prestalo — zimná prestávka trvala tri mesiace.

A dnes? Už nie Vajnory, ale Ivánka — letisko s celoročnou prevádzkou. Ročne ním prejde pol milióna ľudí, ročný príjem je okolo sto miliónov korún.

„Pozor, pozor! Hlásenie: lietadlo do Moskvy je pripravené na odlet... Prosíme cestujúcich, aby prišli na colnú a pasovú kontrolu...“

Cestujúci náhlivo vykročia... Tento neprestajný pohyb ľudí patrí ku vzrušujúcej atmosfére letiska.

Pracovisko dispečerov so sklennými stenami je z novej budovy vysunuté ako lodný kýl — s výhľadom na celé letisko. Tu vládne disciplína, presnosť, tu sa dávajú

pokyny pilotom pristávajúcim i odlietajúcim, tu je dokonalý prehľad o celej leteckej prevádzke.

Nie je toho málo. Šesťdesiat až sedemdesiat odletov a príletov denne. Amsterdam, Kyjev, Varna, Praha, Sofia, Berlín, Belehrad, New York... A neraz, keď je nad strednou Európou zlé počasie, je toho ešte viac.

*Viedeň neprijíma
Praha neprijíma
Berlín neprijíma
Budapešť neprijíma
Varšava neprijíma*

Pravda, ešte sa nestalo, aby neprijímali naraz. Bratislavské letisko má mimoriadne priaznivé poveternostné podmienky. Predovšetkým — nebývajú na ňom časté hmla, dodnes hlavný nepriateľ leteckej dopravy. Napríklad Praha neprijíma za rok aj 36 dní. Viedeň na tom nie je o nič

lepšie. Zavše tam nízko visia mraky, ale naše Karpaty ich zdvihnú a Bratislava prijíma.

Súdruh Gajdoš, niekdajší pilot, nám prezradí, ako sa to volá odborné: Divertné letisko. Bratislava je náhradným letiskom pre Viedeň, Prahu, Varšavu, Berlín i Budapešť.

Prejdeme od modernej letištnej budovy k starej, ktorá slúžila a doslúžila. Na nové úlohy už nestačila. Ani priestormi, ani vybavenosťou, ba ani vzhľadom. Veď letisko je prvou vizitkou mesta, ale aj celej krajiny, štátu. Nová budova je zo skla, betónu a kovu, ako sa na moderný letecký prístav svedčí.

K nástupištu roluje krásny stroj — TU 134 A. Jeho prúdové motory zvoní kovem. Riaditeľ Gajdoš pripomína, že práve populárne a osvedčené sovietske „tučka“ TU-104 A umožnili, aby sa naša vlasť stala po Sovietskom zväze druhou krajinou

na svete, ktorá zahájila éru prúdovej civilnej leteckej dopravy.

A dnes z našich letísk každodenne vzlietajú prúdové lietadlá s označením OK na trasy, ktoré dovedna merajú stotisíc kilometrov. Pristávajú aj na ďalekej Kube, aj v indonézskej Djakarte.

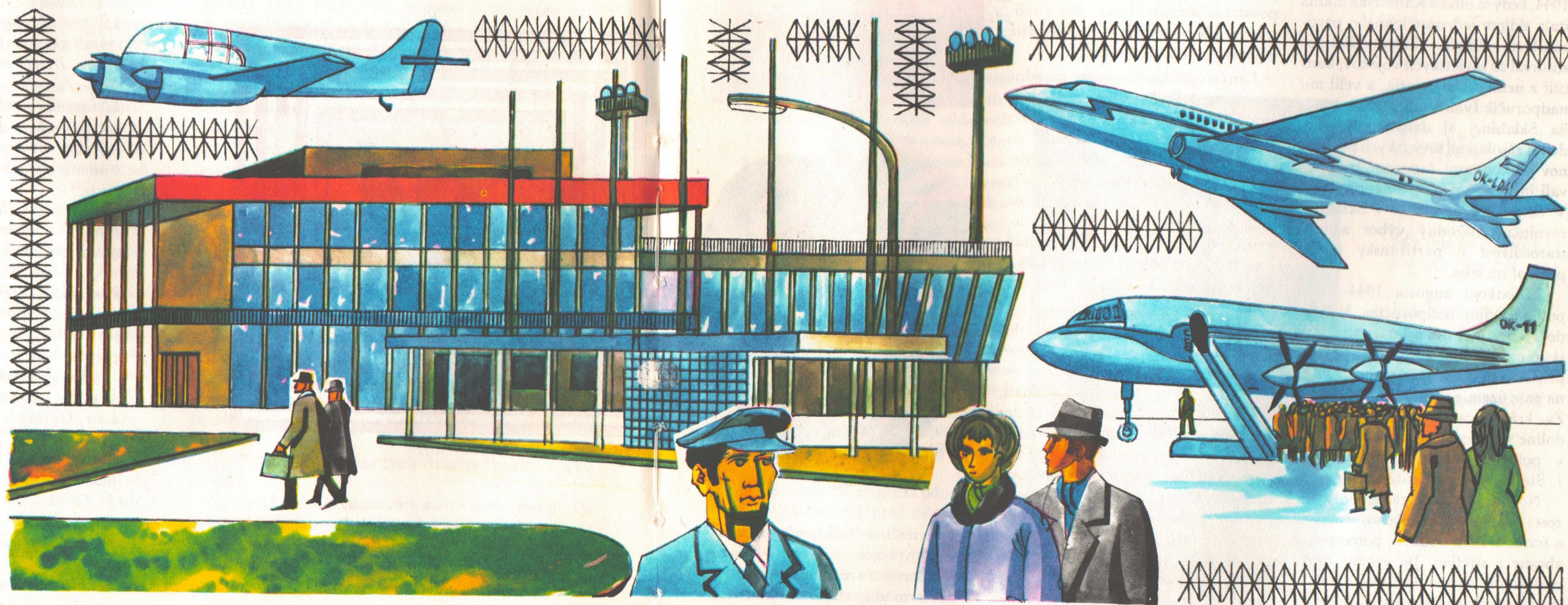
Pred letištnou budovou stojí busa. Štefan Banič. Rodák od Trnavy. Vynálezca padáka. Lebo odjakživa to bolo v letectve tak, že jedni rozmýšľali, ako vzlietnuť, ako sa tam hore udržať, a druhí zas mysleli na to, ako zachrániť život človeka, keď...

Máme teda aj v letectve svojho priekopníka.

„Tučko“ sa už strmo vznieslo. Dolieha k nám burácanie jeho motorov, k nástupištu roluje IL osemnásťka, „ilka“ do Konstance.

„Súdruh cestujúci, pripravte sa na odlet.“

ILUSTROVAL
FRANTIŠEK HÜBEL

Sklabiná a Tokajík

V poslednej časti nášho putovania po hrdinských miestach Slovenského národného povstania zjídeme si, milí priatelia, opäť do Turca. Tentokrát do Sklabinej, podhorskej dedinky vo Veľkej Fatre. Známej tým, že tu už pred vypuknutím Povstania zaviala zástava Československej republiky.

Priamy odpor obyvateľov Sklabinej proti fašistom začal sa na jar roku 1944, kedy sa blízka Kantorská dolina stala sídlom jedenásťčlenného partizánskeho oddielu. Tento oddiel pozostával zo sovietskych vojakov, ktorí ušli z nemeckého zajatia, a velil mu nadporučík Ivan Vysockij. Obyvatelia Sklabinej aj ďalších okolitých dedín zásobovali sovietskych partizánov potravinami, šatstvom, poskytovali im cenné správy o nepriateľovi. V máji 1944 utvoril sa v Sklabinej revolučný národný výbor a celú starostlivosť o partizánsky oddiel prevzal na seba.

Začiatkom augusta 1944 prišla pod vedením nadporučíka Velička do Kantorskej doliny parašutistická skupina z Kyjeva. Zároveň sem tajne prichádzali francúzski zajatci, ktorí na naše územie prebehli z Maďarska. Za krátky čas bolo v Kantorskej doline vyše šesťsto mužov, z ktorých v polovici augusta 1944 vznikla 1. Štefánikova partizánska brigáda.

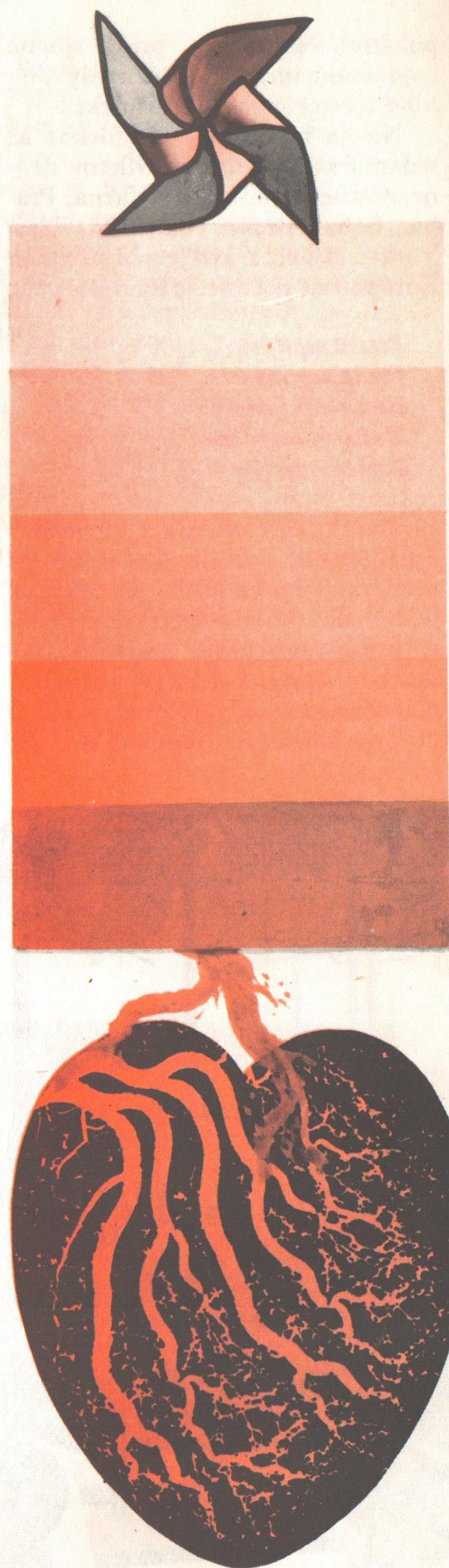
Novoutvorená brigáda, ktorá pozostávala zo slovenského, ruského a francúzskeho oddielu, potrebovala zbrane a strelivo. Jej velenie preto nadviazalo styk s vlasteneckými dôstojníkmi slovenskej armády, ktorí do

priestoru brigády dali potom vyviezť ručné zbrane.

Priamu vojenskú činnosť začala brigáda 18. augusta prepadom v Turanoch. O tri dni neskôr obsadila obce Sklabinú a Sklabinský Podzámok. Vtedy revolučný národný výbor v Sklabinej vyhlásil obnovenie Československej republiky, ktorú zradcovská buržoázia vydala roku 1939 napospas fašistickému Nemecku. Vzápätí po obsadení Sklabinej partizánske skupiny brigády zatarasili železničný tunel pri Strečne a vykoľajili vojenský transport v tuneli pri Kraľovanoch. Týmto činom bola vyradená z prevádzky dôležitá železničná trasa, ktorá slúžila Nemcom na zásobovanie svojich vojsk na východnom fronte. V tých dňoch prišiel do Sklabinej vedúci predstaviteľ Slovenského národného povstania súdruh Husák, aby s veliteľstvom brigády prerokoval dôležité vojenské a politické otázky.

Len čo vypuklo Slovenské národné povstanie, 1. Štefánikova partizánska brigáda presunula sa do Dražkoviec, odkiaľ sa potom zúčastňovala na bojoch pri Strečne, Vrútkach a Priekope. Obyvatelia Sklabinej sa vtedy so zbraňou v ruke zúčastnili na veľkom protifašistickom zápase slovenského ľudu a bojovať neprestali ani vtedy, keď fašisti za pomoci ťažkej vojenskej techniky obsadili Turiec.

Do Sklabinej vstúpili Nemci 21. septembra 1944. O týždeň prišli do dediny nové oddiely fašistov, dokonca s tankmi, a začali okamžite svoje zlovestné dielo. Občanov vyhnali z domov a vyše sto z nich odvliekli do Martina, kde dvadsať na výstrahu zastrelili a ostatných odvliekli do nemeckých koncentračných táborov. Z obavy, aby tí, čo zostali, nepodporovali partizánov, zostali fašisti v dedine celú jeseň a zimu. Aj napriek tomu sa však v horách nad Sklabinou usadili začiatkom roku 1945 partizáni z brigády Jána Žižku. Títo parti-

záni zviadli s fašistami niekoľko úspešných bojov. Keď sa k Turcu blížila Červená armáda a 1. československý armádny zbor, ktorému velil

náš dnešný prezident súdruh Svoboda, fašisti Sklabinú a Sklabinský Podzámok vyrabovali a podpálili. 11. apríla 1945 po tuhom boji jednotky československého armádneho zboru Sklabinú oslobodili.

Za pomoc partizánskeho hnutia vláda obnovenej Československej republiky udelila hrdinskej partizánskej obci Rad Slovenského národného povstania.

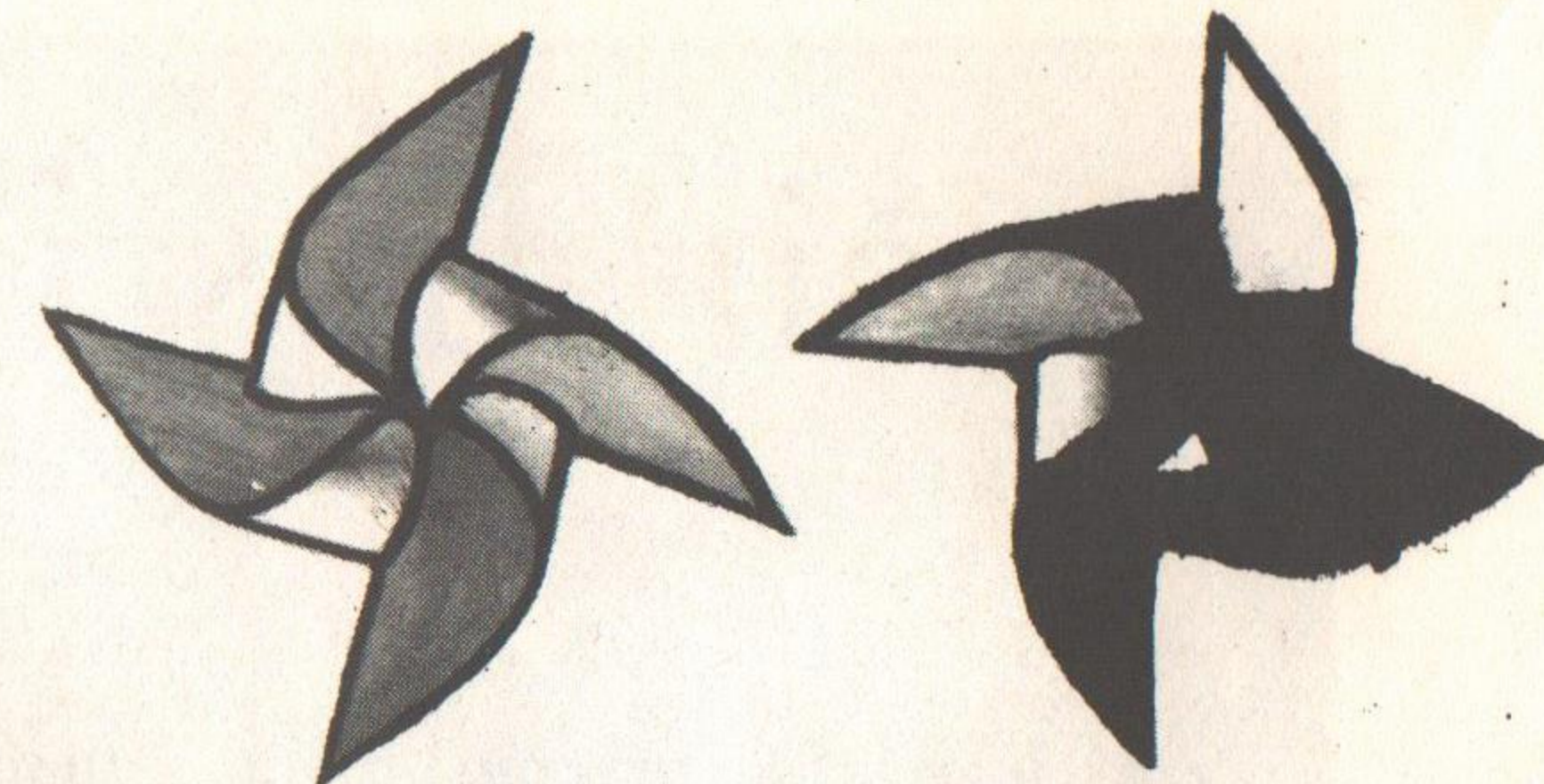
Vo východoslovenskej obci Tokajík sa pred a počas Povstania zdržovalo veľa partizánov z brigády Šukajeva. Aj po ústupe povstaleckých jednotiek do hôr pomáhali obyvatelia dediny partizánskym jednotkám. Dodávali im potraviny, šatstvo, a koncom októbra ich informovali aj o tom, že v obci je 98 zajatých sovietskych vojakov. Partizáni vďaka tejto správe ruských vojakov zachránili. Nemci sa však rozhodli dedine pomstiť. V nedeľné ráno 19. novembra 1944 dve roty fašistických vojakov s tankmi obkolesili Tokajík aj susedné Piskorovce. Kým v Piskorovciach sa partizánom podarilo vytrhnúť z rúk nemeckých vrahov zajatých občanov, zatiaľ v Tokajíku nahnali Nemci 34 mužov a mládenčov do blízkeho lesíka a postrieľali ich. Svoju smrť prežili len Michal Medvedz a pätnásťročný chlapec Andrej Stropkovský. Oboch zasiahli vraždiace guľky, ale neusmrtili ich. Keď sa prebrali z bezvedomia, odvliekli sa do neďalekej drevorubačskej koliby. V ten istý deň Nemci zversky umučili aj osemnásťročného partizána Vorobela. Vzápätí fašisti celú obec na výstrahu všetkým okolitým dedinám vypálili.

Táto hrozná tragédia odohrala sa iba niekoľko dní pred oslobodením Tokajíka. Tridsiateho novembra 1944 vstúpili do dediny prví sovietski vojaci a od tej chvíle začal sa pre Tokajík nový, slobodný život. K. Z.

Kresba

DIMITAR STEFANOV

*Prestaňte ma jedovať,
poučovať, sledovať —
chcem si sama kriedovať!
Najprv vezmem bielu —
vykriedujem celú.
Čiara nahor, čiara nadol,
bocian letel — bocian sadol.
Zelenú tiež vykriedujem načisto!
Spravím sto čiar
a mám močiar,
na ňom — vodné rastlinstvo.
Ďalšia čiara?
Vyčarí
kvá-kvá žabu v močiari.
Potom modrou prejdem tadiaľ —
to už bocian žabu zbadal.*

*Potom na to príde hnedá —
ujst chce žaba, už sa nedá.
Potom kúsok fialový —
už ten bocian žabu loví.
Potom ešte so žltou —
bocian žabu prehltol.
Neviem meno tej poslednej farbe —
nakreslím ňou zvonec,
ktorý značí koniec.
Nevravte viac o mne, že tá čarba!*

PREBÁSNIL LUBOMÍR FELDEK

Koníčky

PETER ŠTILICHA

*My sme tie koníčky,
kopytka zunkavé.*

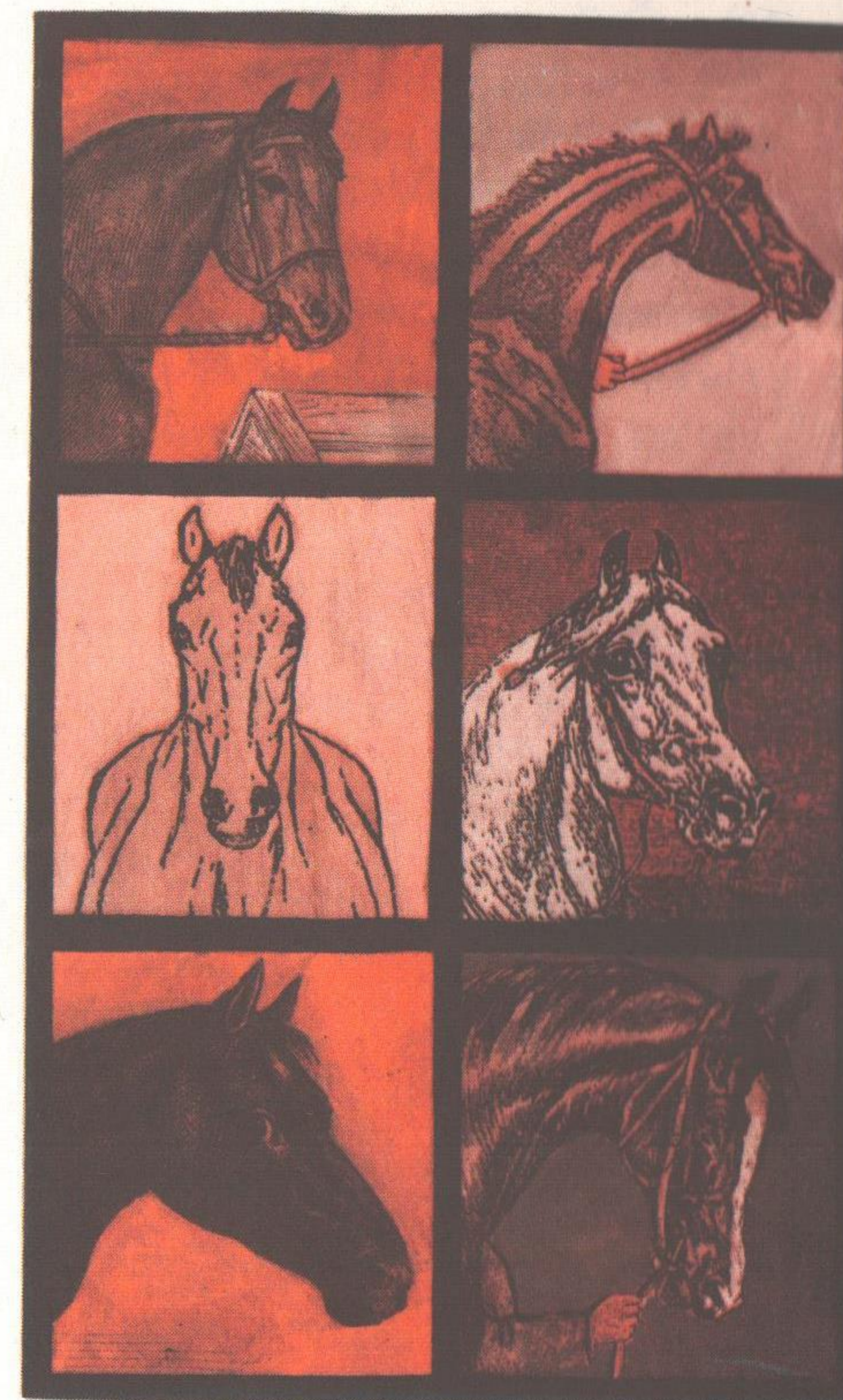
*Veselo trielime
po ceste, po tráve.*

*Hrivky nám skackajú
na krkoch tenučkých.*

*A ušká strihajú
nad čelom bielučkým.*

*My sme tie koníčky:
červené, čierne, sivé.*

*Koníčky, koníčky,
rýchle a vrtošivé.*

Vtáčia hostina

A. MIŤAJEV

Zem dozrela k prvému máju. Traktoristi nemohli ísť na oslavu, zrána museli ísť do poľa orať. Ak by včas nezorali zrelú pôdu, preschla by a zrno by nevzišlo.

Na poli bolo krásne. Dul tepučký vetrík, na čistej oblohe svietilo slnko. Traktory zľahka ťahali pluhu a brány. Radlice pluhov prevracali pláсты zeme, zuby brán ich drvili v mäkké hrudky. Sivý dym sa tiahol z traktorových výfukov. Malinké zástavky ako červené motýle trepotali sa na chladičoch.

Prvé zbadali prácu v poli kavky. Celý krdeľ vzlietol z topoľov a zaletel na oráčinu.

Škorce, ktoré poskakovali a klbčili sa pri vtáčích búdkach, zrazu zmlkli a začali skúmať, kam sa to vybrali kavky. Keď pochopili, vzniesli sa za nimi.

Vrany na lúčine sa tiež dohadovali, čo sa stalo. Jedna vrana s krídlom riedkym ako starý hrebeň zakuckala sa od vzrušenia:

„Kamaráti, oneskorili sme sa! My

tu naprázdno zobákmi hrudy rozhrabávame, a ony tam jedia...“

Širokými krídlami rozčerili vrany vzduch, trápia sa: dostane sa im jedla po chuti?

Čajka z jazera tiež priletela na vtáčiu hostinu. Všetci hostia sú čierne, len ona je biela.

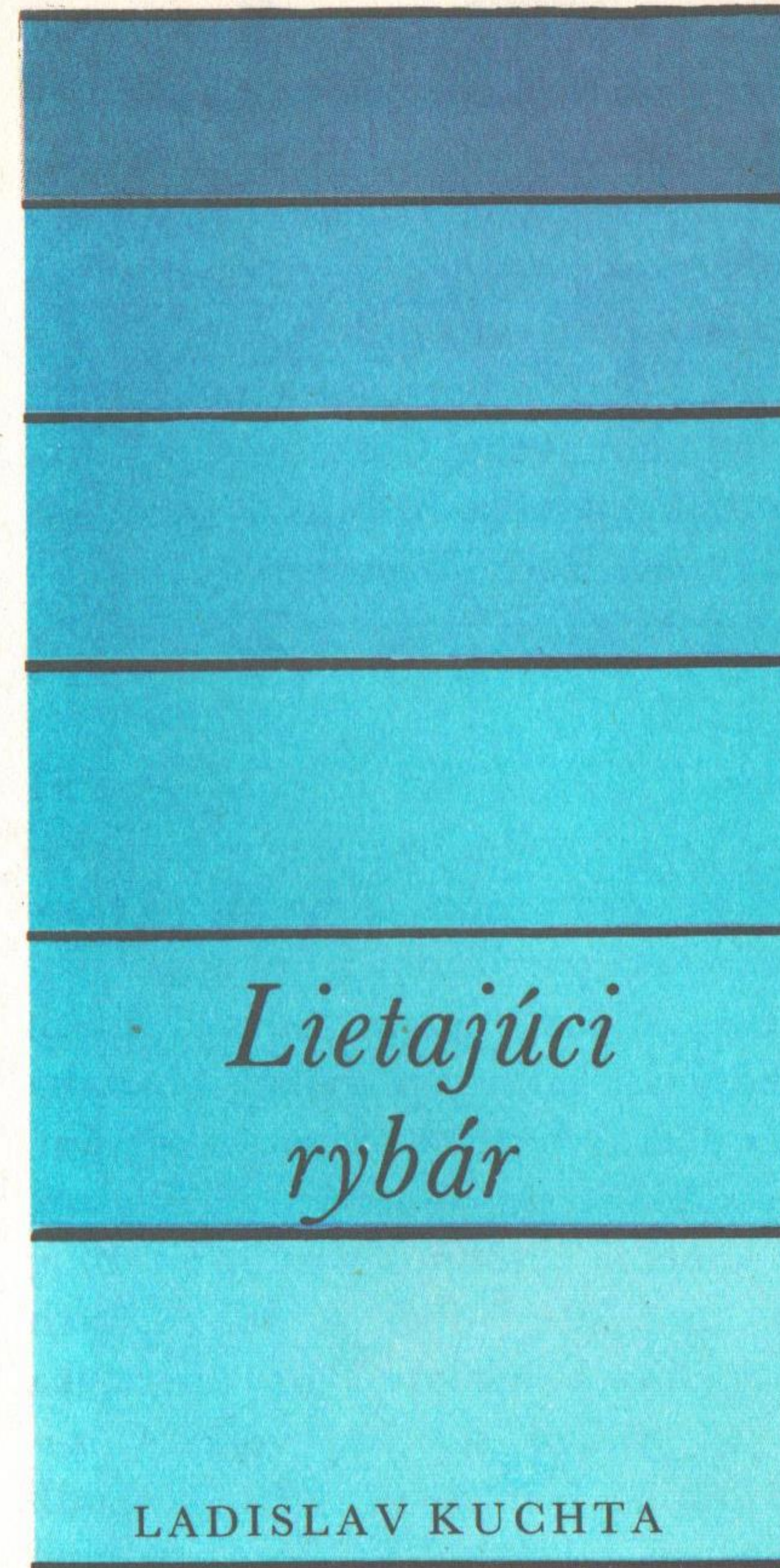
Vtáci, keď zozobú červiaka, poskakujú za traktorom. Odvážlivci vlezú priamo pod pluh.

Vrana, čo má riedke krídlo, si nijako nevie vybrať traktor. To k jednému podletí, to k druhému — kde je viac červíkov — nevie sa rozhodnúť.

Napoludnie mali traktoristi prestávku. Traktor stojí, vtáci navôkol nemajú čo robiť. Veď sa najedli do popuku. Kavky odleteli na topole. Škorce k vtáčim búdkam. Vrany na lúku. Čajky na svoje jazero.

Len jediná vrana chodí po oráčine, skáče z hrudy na hrudu. To je tá, čo preberala, pri ktorom traktore by sa výhodnejšie nakrmila. Vyberala, vyberala — a zostala hladná.

PREL. K. M.

Všade bolo ticho. Iba kedytedy zavial mrazivý vánok a beťársky poštipkával líca. Vtedy sa pokojné rameno Dunaja sčerilo a vyzeralo ako veľké zrkadlo. Z jednej strany doň neprestajne hľadeli vysoké topole a jeľše s pozláteným lístím. Z druhej strany každú chvíľu sa naň zvedavo nachyľovalo huňaté trstie.

Nad vodou opisovali kruhy čajky. Lietali ľahko ako biele obláčiky. Bystré, prenikavé oči neprestajne zabárali do vody. Chvilami sa vrhali nadol, prudko zatrepali krídlami a vzápätí znova naberali výšku.

Veľký oranžový kotúč pomaly klesal k zemi. Obloha sa rozhárala a pripomínala veľké otvorené

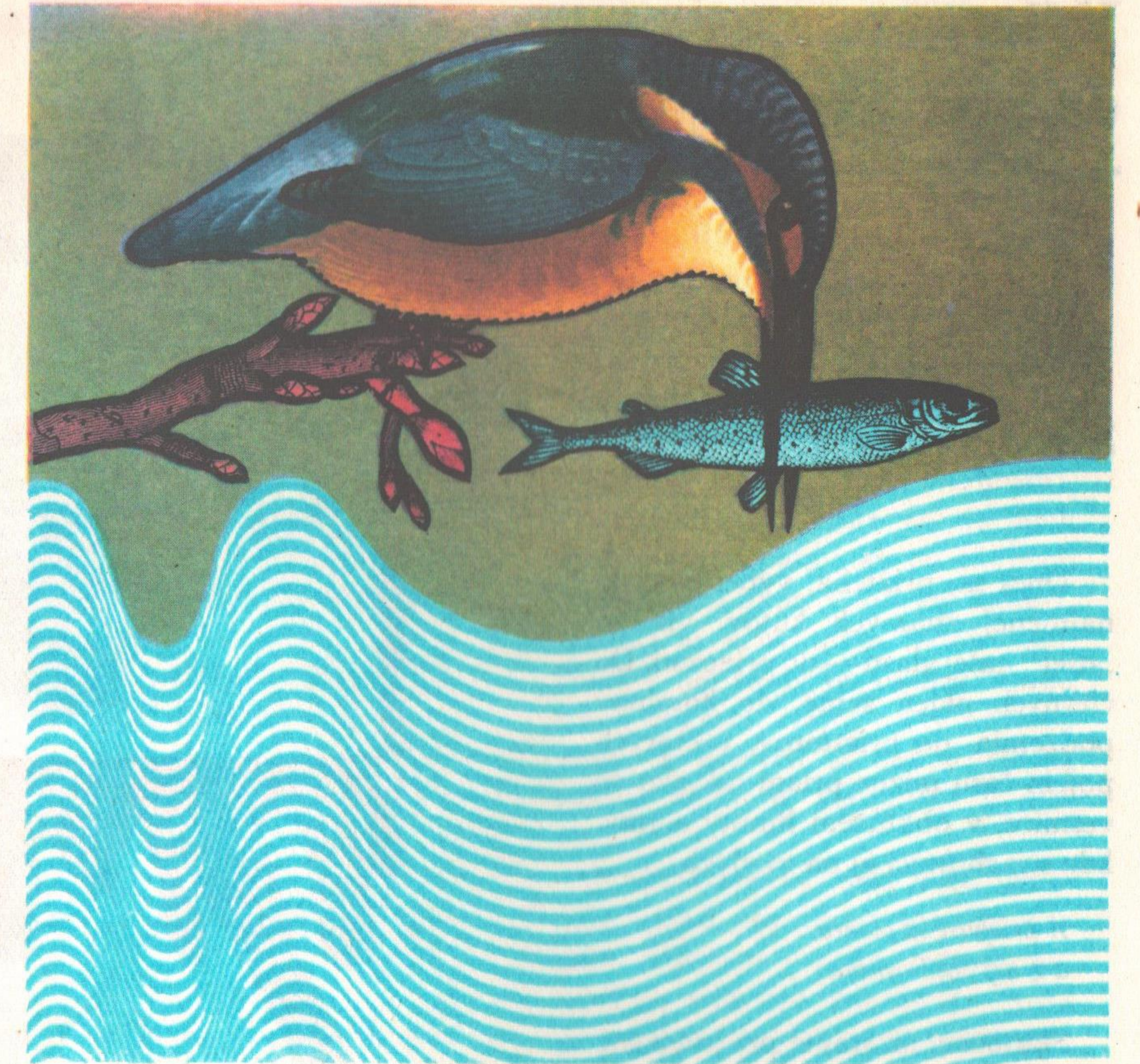
ohnisko. Pod ňou ako roje stíhačov preletovali divé kačice. Ani jedna sa neopovážila zasvišťať rýchlymi krídlami nízko nad stromami alebo trstím. Zaiste tušili, že tam niekde stoja poľovníci. Hádam preto staršie kačice hlasito medzi sebou pokrikovali: tak, tak, taktak... a opisovali veľké kruhy. Káčery, ani čo by mali radosť z rýchleho letu, vysmievali sa zas čakajúcim poľovníkom: che, che, cheche...

Roj za rojom brázdil oblohu. Občas sa k nim pridávali aj dlhé trojuholníky divých husí. Tu a tam nemotorne mávali krídlami volavky. Jedna z nich si ticho sadla na plytčinu a zadumane hľadela do vody. Čakala, kedy sa nablízku objaví malá rybka, aby ju bleskovo nastokla na svoj dlhý ostrý zobák. Lenže darmo postávala ako socha. Napokon sa tenkými dlhými nohami nadhodila, zamávala krídlami a odletela plyným letom k Dunaju.

Aj hašterivé čajky začínali viac poletovať nad riekou. Podaktoré posedávali na bujných vlnách, nechávali sa hojdať a niesť. Iné sa ponárali do vody — lovili. Ak sa niekto pošťastilo chmatnúť rybku alebo niečo iné a snažila sa čím skôr lakotu prehltnúť, jej kamarátky sa zhrčili okolo nej. Pišťali, zúrivo mlátili krídlami, dobiedzali, až napokon jej predsa kus uchytili a pažravo zjedli. Iba vtedy trochu stíchli, keď sa k nim približovala loď alebo čln.

Kdesi padol výstrel. Vzápätí druhý, po ňom ďalší. Istotne niektorý krdeľ divých kačíc nadlietol priamo nad čakajúcich poľovníkov.

Slnko sa už celkom ponorilo za

horizont. Ostal po ňom iba kus žeravej oblohy. Volavky sa poschovávali, len tu a tam sa ešte objavila čajka. V plytkej vode zašplechotal jalec. Istotne sa vrhol na rybku, čo sa ponevierala okolo brehu. Neostalo po ňom nič len kruhy, ktoré sa pomaly rozrastali a niesli na sebe opadané listie.

O chvíľu sa do ticha zamiesil tenký hlások — pšik, pšik. Raz tu, raz tam, ale stále nad hladinou. Bol to krik malého vtáčika, ktorý sa vznášal tesne nad vodou. Kľučkoval, mihal sa ako guľka, rýchlo trepal krídelkami, div, že sa nimi nedotýkal drobných vlniek na vode.

„Pšik, pšik,“ pokrikoval veselo tento podivný rybár. Kým skutoční rybári balili svoje siete

a udice, on sa vydal na lov. Tak isto začali loviť ostrieže, jalce, ale najmä sumce. Celý deň ležali na bahnistom dne ramena pod potopenými stromami a čakali, kedy sa k nim priblíži dajaká nepozorná ryba, aby ju bleskovo prehltili. Teraz nastal čas ich lovu.

Svetlomodrý vtáčik uprostred ramena nečakane zahol nahor, ani čo by chcel vzlietnuť do výšky. Akoby sa zavesil meter nad vodou, stál na jednom mieste a trepal krídelkami. Potom sa iba mihol a už bol pod vodou. O chvíľku sa vynoril a odletel s malou bielou rybkou v zobáku.

Šikovný vtáčik. Bez udice, bez siete, len svojou obratnosťou vie výborne loviť. Nie nadarmo mu ľudia dali meno rybárik.

Výlety do podzemia

A priepasť sa otvára

Dnes sa, priatelia, vyberieme do najmenej známych kútov, vlastne „dier“ našej vlasti — do priepastí. Do čiernych okien zeme, do komínov podzemia, do priestorov, v ktorých pojem času mizne priam tak ako vo vesmíre, v obklúčení hmoty a tmy, kde strach útočí aj na smelých...

*A priepasť sa otvára
a z nej oheň vyhára...*

Skutočne, ak stojíte pri priepasti, tak akosi to vyzerá. Z hlbín podzemia vane chlad, dvíha sa biely opar, akoby dym z vyhárajúceho ohňa, až človek mimovoľne pokročí o krok späť. Ani jedna priepasť (okrem Macochy na Morave) nie je sprístupnená, preto sú aj menej známe ako jaskyne. Ľudia sa ich vždy báli, opriadali ich povestami o drakoch, čertoch, strigách, ale aj o pokladoch, ktoré v nich mali naukrývať zbojníci.

Najviac priepastí u nás sa nachádza v Slovenskom krase, tomto exotickým, vyše osemdesiat kilometrov merajúcom území v trojuholníku Jelšava, Domica, Jasov. Tu, neďaleko dedinky Silice, sa nachádza aj najhlbšia priepasť našej vlasti zvaná Brázda či Barazdaláš. Jej výskum nie je ukončený, hoci jaskyniari — speleológovia — prenikli už za dvestometrovú hranicu a každé leto prenikajú hlbšie. Asi sedem kilometrov od Silice, na severnej časti Silickej planiny, je Malá Žomboja,

Chlapský plač

ONDREJ SLIACKY

Celé dopoludnie dopadali na dedinu míny. Dym, ktorý prenikal do pivnice cez zle utesené okienka, vyhánal z očí slzy, rozkašliaval. „Niekde bude horieť,“ povedal starý otec a začal rýchlo odťahovať odo dverí vrecia so zemiakmi. Z kúta, tam, kde bol nízky diván, vyskočil chlapec a chytil sa jedného z vriec.

„Máte rozum, otec?“ zakričala chlapcova matka, „máte vy rozum? Veď nás tu všetkých pobije.“

Starec sa zlostne zvrhol k žene, aby ju okríkol. Vtom vonku prenikavo zasvišťalo, zahvízdalo a hneď na to prudký výbuch zalomcoval železnými dverami.

Chlapec vystrašene vykrikoval a skočil naspäť k divánu. Vzápätí sa pivnicou rozľahlo hlasné plesnutie.

„Už aj si sadni, sopliak,“ skríkla žena.

Chlapec si chytil líce a hlasno sa rozvzlykal.

„Neplač,“ povedal starec a prisadol si k chlapcovi. „Neplač,“ dodal tichšie, „chlap by nemal plakať.“

Na poludnie akoby utal. Ticho, ktoré nastalo, ľudí v pivnici úplne zmietlo. Hľadeli prekvapene na seba, no nikto nepreriekol ani slova. Len keď starec začal znova odťahovať odo dverí ťažké vrecia, ozvala sa chlapcova matka:

„Ale opatrne, otec, môžu to byť Nemci.“

Starec poodchýlil dvere, vyzrel štrbinou na ulicu a odrazu vybehol hore drevenými schodíkmi. Pre ľudí v pivnici to bol signál. Najprv vyskočil chlapec a potom sa začali tlačiť úzkymi dverami ostatní.

Ostré jarné slnko na chvíľu chlapca oslepilo. Zapätí, zdvihol ruky k očiam. Vzápätí urobil niekoľko krokov dopredu, a potom zostal stáť ako prikovaný. Tam, kde bol starého otcov domček, boli len tri začiernené steny.

Starec kľučal pri jednej zo stien a v rukách držal veľký budík. Potom, akoby si bol na niečo spomenul, začal kúskom obhorenej laty prehŕňať žeravý popol.

„Čo hľadáte, starý otec?“ ozval sa chlapec.

Starec neodpovedal, len ešte rýchlejšie začal prehadzovať zhorené veci.

„Veď povedzte,“ dobiedzal chlapec a nosom topánky zatiahol po popolom posypanej povale.

„Aha, starý otec, britva.“

Starec sa strmo obrátil k chlapcovi. Chvíľu sa mu nechápavo díval na zasadzovené ruky a potom sa načiahol za britvu.

„A ja, že ju nenájdem,“ povedal a zľahka prešiel hrčovitými rukami po čepeli.

„Ale je zlomená, starý otec.“

„Zlomená?“ starec uprel oči na britvu. „Zlomená,“ povedal, a zrazu chlapec uvidel, ako sa starcovou zarastenou tvárou skotúľalo pár maličkých guľôčiek.

„Neplačte, starý otec,“ vyhrklo akosi mimovoľne z chlapca.

„Čo?“

„Aby ste neplakali.“

„Veď neplačem,“ povedal sklesnuto starec a vypustil britvu z ruky na zem.

„Videl som.“

„Nič si nevidel, chlapčisko nepodarené,“ povedal starec už takým hlasom, ako hovorieval obvykle. „A pod z tohto smetiska!“

Práve vychádzali, keď ulicou zhrkotali vozy. Jeden, druhý, tretí. Za nimi, pomaly, takmer z kroka na krok, šli unavení vojaci na malých, špinavých koňoch.

„Veď to nie sú Rusi,“ temer zľaknuto vykrikoval starý Čiampor. „Ďuro, Ďuro,“ obrátil sa na chlapcovho starého otca, „pozri, veď to nie sú Rusi.“

„Rumuni sú,“ povedal starec. „Idú od Lučenca.“

„Na vozoch?“ spýtal sa chlapec.

„No a čo keď na vozoch,“ rozmrzene povedal starec.

„Rusi majú tanky,“ chlapec nevedel zakryť sklamanie.

hlboká 142 metrov, a sotva päťsto metrov od nej najkrajšia z našich priepastí — Veľká Bikfa. V spodnej časti 132 metrov hlbkej priepasti sú dva veľké dómy s podzemnými jazerami, do nich akoby schodmi spadajú vápencové kaskády. Povala dómov je bohato vyzdobená kvapľami.

Ale nie vo všetkých priepastiach sú jazerá, dómy, vytvárajúce bohatú výzdobu. V niektorých nájdeme kusisko ľadu s obsahom tisíc kubických metrov (Ľadová priepasť v Ohništi), ostatky zvierat, ktoré sa do nich zrútili, ale aj pamiatky po dávnych ľuďoch, ako napr. v Silickej ľadnici, známej aj úchvatným ľadopádom. Našli v nej stopy po osídlení spred troch tisícročí: črepy, otery z fakiel, jamy, z ktorých si dávny človek brával hlinu na keramické výrobky...

Tento kratučký výlet nám, pravdaže, sotva postačí na to, aby sme naše priepasti aspoň pospomínali, uvedme teda tie známejšie: Pustá priepasť (129 m) v Liptovskom krase, Ohnište (125 m) v Liptovskom krase, Veterná diera (120 m) v Slovenskom krase, Čertova diera (107 m) v Zádielskej doline, Kosienky (101 m) v Nízkych Tatrách a napokon stometrová Zvonivá diera na Plešiveckej planine. A menej „priepastné“: Salai, Snežná, Ponorná, Lavička, Mestská, Čokáš, Dvojité, Zbojnica, Kukušova, Mačacia, Zombor, Lastovičia, Peňažná, Maštaľná, Závozná... to vari postačí na dôkaz, že Slovenský kras je deravý ako dobrý ementálsky syr.

V Muránskom krase poznáme Bodolovú, Vrbiarku a Šindliarsku priepasť na Šajbe. Kresanica v Liptovských Tatrách je našou najvyššie položenou priepastou.

Ak sa, priatelia, vyberiete dakedy k priepasti, buďte opatrní! Nejedno odvážlivec sa v nich nielen dorantal, ale neraz našiel v nich aj smrť. A preto: Do priepastí — iba s jaskyniarmi!

V. F.

Skokan, Hupko a Vrešadlo sedeli v jednej lavici, lebo v opičej škole sedia po troch. A ako tam vyzerá vyučovanie? Nuž príde učiteľka a začne skúšať:

„Tak, žiaci, minule sme sa učili, na čom rastú kokosové orechy... K tabuli pôjde Vrešadlo.“

Vrešadlo prestal vrieskať a ide k tabuli. Pretože je zo všetkých najhlúpejší a nikdy si nič nezapamätá, tresne vždy prvý nezmysel, čo mu príde na um.

„Kokosové orechy rastú slonovi na chobote!“

„Vrešadlo, Vrešadlo, zase si sa neučil,“ povie učiteľka káravým hlasom. „Dám ti ľahšiu úlohu: vedel by si olúpať banán?“

Olúpať banán vedia už dávno všetci. To sa učili ešte v opičej škôlke.

Zo skupiny vojakov podišiel k domu dôstojník. „Máte pre jedného miesta?“ zaznela dvorom čistá slovenčina. Starec, žena i chlapec prekvapene pozreli na dôstojníka. „Máme, máme, čoby sme nemali,“ spamätal sa prvý starec. A potom podišiel k dôstojníkovi a natiahol k nemu popolom zamazanú dlaň.

„Vitajte, vojaci, vitajte!“

Dôstojník sa usmial, stisol starcovi ruku a kývol na jedného z jazdcov. Vojak zoskočil z koňa a vošiel do dvora. Dôstojník mu čosi povedal a pobral sa preč.

„Čo povedal, starý otec?“

„A čože ja viem, čo povedal. Ktože by to rozumel!“

„Vravel ako naši cigáni, však?“

„Preboha,“ zľakla sa žena, „čušíš ho!“ a zahnela sa na chlapca. „Nech sa páči ďalej,“ obrátila sa vzápätí celá rozžiarená na vojaka, „nech sa páči.“

Vojak sa ani nepohol.

„Nerozumie ti,“ povedal starec. „Tam, dnu, prejdite,“ začal ho ťahať za zablatený rukáv.

Vojak zavrtel hlavou.

Žena zrozpačitela a pozrela sa na starca.

„Veď vy ste tam boli, otec, nič si nepamätáte?“

„Čože si mám pamätať!“

„Aspoň ako ho pozvať dnu. Veď je koniec vojny, bože môj, koniec...“ vravela rýchlo žena a zrazu jej začalo šklbať kútikmi úst.

Vojak ďalej nepohnuto stál pred vchodom do domu. V jednej ruke mal pušku, v druhej držal ohlávku na kosť vychudnutého koňa. Potom niečo povedal, ukázal hlavou za seba a pobral sa k veľkým vrátam štálu. Starec s chlapcom pustili sa za ním. Naprostred štálu vojak zastal, ohlávku uviazal na drevený klin, vyčnievajúci zo steny, a začal odsedlávať koňa.

„Vidíš,“ obrátil sa starec k chlapcovi, „pravý gazda. Najprv obriadi koňa, potom seba.“

„Taký kôň,“ rozmrzene zašomral chlapec. „Aj cigán Štefan má lepšieho.“

„Čuš! To je taká fajta. Duša chodí doň spávať, ale sily má za štajeráka. Vieš, čo je to byť vojenským koňom?“

„Neviem,“ povedal chlapec. „Ako to môžem vedieť.“

Vtom sa vojak začal obzerať okolo seba.

„Niečo hľadá, starý otec?“

„Hádam vedro, koňa by chcel napojiť.“

Vzápätí, prelamujúc sa na jeden bok, niesol plné vedro. Vo dverách mu ho vojak vzal, prešiel mu rukou po strapatej hlave, a vedro podstrčil koňovi. Kým kôň pil, vybral vojak z kapsy sedla kefu a začal ňou prechádzať koňovi po chrbte a bokoch s vyčnievajúcimi rebrami.

Robil to vážne, sústredene, a keď skončil, zľahka plesol dlaňou koňa po krku. Potom trochu poodstúpil a s akýmsi zjavným obdivom zahľadel sa na zničené zviera.

„Čo sa mu môže na ňom páčiť, starý otec?“ zašepkal chlapec. „Taká mrcina.“

Starcovou tvárou prebehol výraz nevôle. Najprv chcel chlapca okríknúť, ale potom iba hodil rukou: „Tomu ty nemôžeš rozumieť.“

Vojak čiahol do vrečka a vybral z neho veľkú plechovú tabatierku. Otvoril ju a podal starcovi. Starec si vzal papierik, nasypal doň rovnomerne hrubý tabak, skrútil ho a po odstavajúcom okraji prešiel jazykom.

Vojak urobil to isté, pozrel sa ešte raz na koňa a potom vyšiel zo štálu. Pred vrátami postál, pripálil sebe aj starcovi cigaretu a zahľadel sa na zhorenisko.

„To bolo moje,“ povedal starec. „Ale čert to zober,“ odplul si, „postavím nový. Aj tak to už bolo všetko prevrtané červikmi.“

O chvíľu vyniesla žena na dvor hrnček mlieka a chlieb.

„Teplé nič nemám,“ ospravedlňovala sa, „od rána sme boli v pivnici.“

Vojak si nalial mlieka, odkrojil kúsok chleba a začal pomaly jesť.

„A odkiaľ ste?“ spýtal sa starec vojaka.

Vojak sa nechápavo pozrel na starca.

„Veď vás nerozumie, starý otec,“ povedal chlapec.

„Viem, že nerozumie,“ ohradil sa starec. „Keď som bol

Vrešadlo dostane od učiteľky banán, olúpe ho a zje. Potom si sadne do lavice a tam spokojne vrieska až do konca hodiny.

„Tak, kto nám povie o tých kokosových orechoch?“ skúša ďalej učiteľka, „trebárs ty, Hupko.“

Hupko ide k tabuli. Veľa toho síce ani on nevie, ale napriek tomu dokáže o tom dlho hovoriť:

„Kokosové orechy sú veľmi tvrdé a veľmi dobré. Keď ich chceme jesť, musíme ich najskôr rozbiť. Najlepšie sa rozbijajú o kamarátovu hlavu. Ale musíme dávať pozor, aby kamarát náhodou tiež nemal kokosový orech, pretože by sa mohol pokúsiť rozbiť ho zase o našu hlavu. Keď niekto rozbíja kokosový orech o našu hlavu, tak to bolí, zatiaľ čo rozbíjať kokosový orech o kamarátovu hlavu nás nebolí...“

Medzitým čo Hupko takto tára dve na tri, učiteľka dávno zabudla, na čo sa to vlastne pýtala. A preto hovorí:

„Dobre si sa učil, Hupko, môžeš si sadnúť.“

Ale potom si učiteľka predsa len spomenie, na čo sa predtým pýtala:

„Tak už nám konečne niekto povie, kde rastú kokosové orechy? No, kam sa po ne škriabete?“

Skokan, najchytřejší žiak, to už nemohol vydržať. Vyskočil bez hlásenia a správne odpovedal:

„Na palmy!“

„Veruže ti napálím!“ nahnevala sa učiteľka. „Pozrime sa naňho. My sa tu učíme o takých dôležitých veciach, a on si vyskočí a povie, napál mi, ako keby sme sa hrali na Peška!“

Pani učiteľka vyskočila a Skokanovi vypálila zaucho.

Vtom sa prihlásil Hupko:

„Prosím, prosím, pani učiteľka, on bol drzý dvakrát. On vám pritom tykal. Mal povedať napáľte mi, a nie napáľ mi.“

„To je pravda,“ povedala učiteľka uznanlivo. „No vidíš, aký si ty bystrý žiak, Hupko. Musím ti za to napísať jednotku.“

A Skokan dostal ešte jedno zaucho za to tykanie.

PREL. V. KOLESÁROVÁ

chlapcom, takým väčším, vzali ma otec tam k vám. Že pôjdeme po murovačke. Ale po mesiaci sme sa vrátili. Nebolo čo stavať.“

Do dvora vošlo niekoľko vojakov. Čosi povedali, na čo vojak vstal, zobral si pušku a odišiel preč.

Večer zobral stavec starú deku a vošiel aj s chlapcom do štálu.

„Noci sú ešte chladné,“ povedal a podal ju vojakovi. Vojak pokýval hlavou, vzal deku a prehodil ju koňovi cez chrbát.

„To nie je pre koňa,“ rozmrzel sa stavec.

Vojak sa usmial, hodil rukou a potom podal chlapcovi kocku čiernej kávy.

„Keby dal radšej vystreliť,“ povedal chlapec sklamente starcovi.

Ráno, ešte neumytý, vybehol chlapec rovno z postele na dvor. Na doskách pred štálom sedel starý otec s vojakom a fajčili.

„Dobré ráno, starý otec,“ povedal chlapec.

„A že si vstal, dávno si mal koňa popásť, napojiť.“

Vojak akoby bol pochopil, čo vraví stavec, vošiel do štálu a vyviedol z neho koňa. Potom sa pozrel na ovocnú záhradu pri dome, a keď stavec prikývol na súhlas, voviedol koňa do bráničky a tľapol ho po chrbte. Kôň zaerdžal a vbehol do záhrady. Vojak sa chvíľu naň díval a potom sa vrátil späť k starcovi. Ale nestačil si ani sadnúť, keď sa zo záhrady zablysko a hneď na to sa ozval silný výbuch. Vojak na okamih ustrnul, a potom sa rozbehol do záhrady.

„Choď preč,“ odháňal chlapca stavec, „to nie je pre deti.“

Chlapec sa díval na ležiaceho koňa, na kaluž krvi, čo sa robila pod ním, a zrazu cítil, že sa všetky stromy v záhrade rozkrútili. Kúsok poodstúpil, a potom sa s rukou na ústach rozbehol k plotu.

„Čo sa stalo, otec, čo sa stalo?“ vbehla s krikom do záhrady chlapcova mama.

„Odtrhlo mu nohu,“ počul chlapec starcov hlas akoby z diaľky.

Do záhrady vbehlo s krikom niekoľko vojakov. Dôstojník, ktorý včera oslovil starca, povedal niečo jednému z nich a ten sa hneď rozbehol preč.

Potom sa obrátil k vojakovi a začal zlostne rozhadzovať rukami. Vojak urobil pár krokov dozadu, natiahol uzáver pušky a namieril na koňovu hlavu. Zrazu však spustil hlavu a taktakým krokom pobral sa tam, kde sa krčil chlapec.

Dôstojník sa naňho začudovane pozrel, podišiel k nemu a mlčky ho potľapkal po pleci. Potom odopol puzdro na opasku, obrátil sa ku koňovi a trikrát po sebe vystrelil.

Vojakom trhlo, ale nepovedal nič. Len keď vychádzal von zo záhrady, chlapec si všimol, že si prešiel opakom ruky po očiach.

„Ešte že kôň,“ vzdychla si žena, keď vojaci po chvíli vynášali zo záhrady tri zakopané míny. „Ešte že kôň.“

„A ty, vraj koniec vojny,“ zamrmlal stavec.

Na obed zastal pred domom voz. Vojak vošiel do štálu, vzal sedlo a kapsu a zanesol všetko do voza. Potom ešte podal chlapcovi celú škatuľku kávy, a keď sa voz pohol, pobral sa ťažkým, unaveným krokom za ním.

„Vidíte, a tiež plakal,“ povedal zrazu chlapec.

„Čo?“ strhol sa stavec a preniesol oči zo zhoreniska na chlapca.

Povedala sova sove: Kúp si z Klubu knižky nové

A nebola to sova pálená ani napálená, ani sova snežná, ba ani nežná, ale to bola sova knižná, presnejšie klubová. Tá istá, čo sa vám, milí čitatelia, prihovorila na stránkach Slniečka už pred rokom. Vtedy vám prezradila čo-to o knižkách jedenásteho ročníka Klubu mladých čitateľov. Ubehol rok a my sme ju poprosili, aby vám povedala o knižkách, pripravených pre mladých čitateľov v dvanástom ročníku KMČ.

*Mám to, čo iste nemá nik:
neviditeľný lampášik!*

*Pozrieš naň vo dne desať ráz,
ani ho dobre nezbadáš!*

*No pozri večer, ihneď ti
zeleným svetlom zasvieti.*

Tieto verše o lampášiku si požičala naša sova z výberu veršov Agnije

Bartovej Lampášik spolu s čarovným lampášikom, aby si mohla posvietiť na tajomstvá ukryté v ďalších klubových knižkách. Neletela ďaleko a už sa dostala, spolu s tromi pátračmi, na ostrov Kostier.

... Peter a Bob prekvapene pozreli na Jupitera. Ten si odopol baterku, ktorá mu visela na opasku.

„Na takúto vec pátrač nesmie nikdy zabudnúť,“ vyhlásil namyslene Jupiter. „Musím sa však priznať, že som na ňu nezabudol, lebo som mal jaskyňu stále na pamäti, chcel som sa do nej pozrieť pri prvej príležitosti. Ináč by som bol možno aj ja baterku zabudol.“

Namieril svetlo do zadnej časti jaskyne, kde bol strop veľmi nízky. Vo svetle Jupiterovej baterky sa ukázali ďalšie pukliny v skalách a výčnelky. Lúč svetla napokon zastal na jednom mieste asi šesť stôp nad zemou.

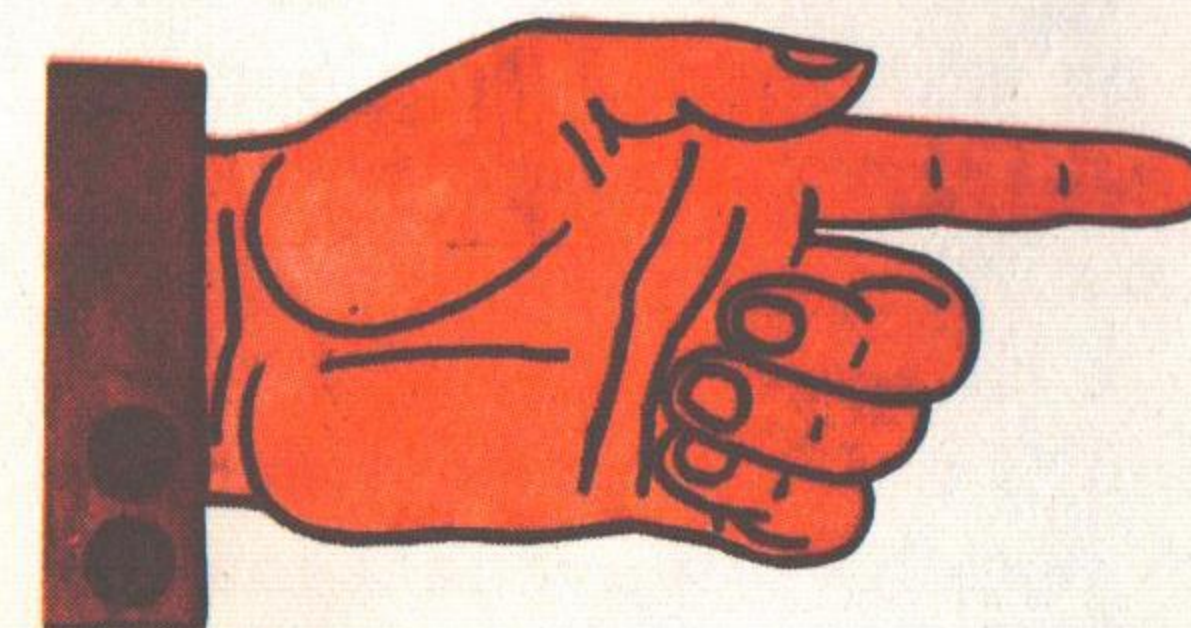
Na okraji skalného výbežku ležalo čosi biele a okrúhle. Bob preglgol. Bola to ľudská lebka.

Ždalo sa im, že sa na nich škerí, a len čo si uvedomili, že je to len kostená spomienka na zlé dávne časy starých pirátov, lebka k nim prehovorila.

„Odídte preč,“ vzdychla si a Bobovi sa zdalo, že to povedala so španielskym prízvukom. „Nechajte ma odpočívať. Tu nie je nijaký poklad. Len moje staré, unavené kosti.“

Bob sa náhle zvrhol a letel z jaskyne ani divý. I Peter bežal ostošesť k východu a Jupiter hneď za nimi.

Ani naša sova nelenila a podľho! za chlapcami, lebo to bolo aj na jej soviu náтуру veľa. Ohúrená, oslepená sadla si na prvý strom, čo sa nadabil, a nechtiac sa stala svedkom nasledujúceho rozhovoru.

Jožo Čerepáreje hľadel zahútaný na vrcholec tureckej vrby. Pošla som k topoľu. Zakýval rukou. Nepohla som sa. A pretože

nespúšťal zrak z vrcholca, zvrtila som oči tým smerom.

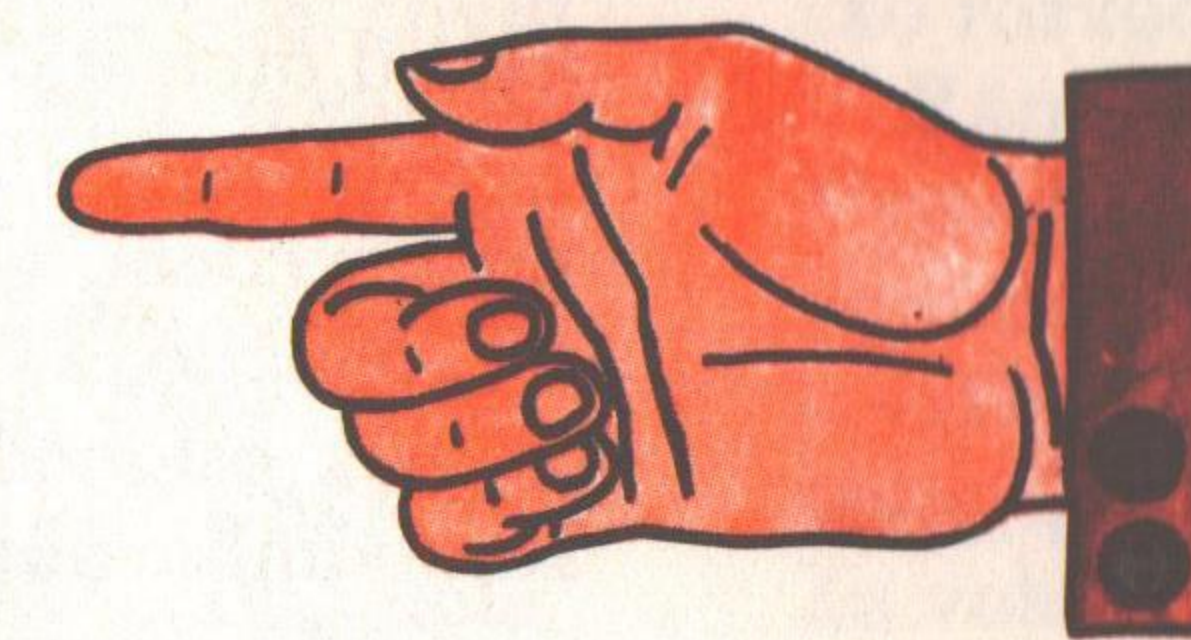
„Je tam akýsi vták,“ šepkal.

„Čo je tam?“ nepočula som.

„Pod sem,“ naznačoval očami a celou hlavou.

Šla som pomaly k nemu nasýtiť zvedavosť.

„To bude straka,“ šepkal, chytil ma za

ruku a tahal bližšie. Odtiahla som sa.

„Netýkavka!“

„Nech!“ vytrhla som si ruku.

„Pozri, čo som ti priniesol,“ otrčal balíček s cukríkmi.

Moja jedenástrročná hrdosť sa vzoprela.

„Nechaj si svoj cukor!“ otrčila som gambu opovržlivo a chcela odísť.

No pravdaže, bola to Netýkavka, hrdinka nového románu slovenskej spisovateľky Zlaty Dôncovej. Sova bola dobre vychovaná a nechcela ďalej načúvať. Rozmýšľala, ktorým smerom by sa mala aj s lampášikom pobrať. Napokon usúdila, že nezaškodí trochu exotiky, a vybrala sa na Kaukaz.

„Stoj! Kto ide? Zastaň!“ skríkol hlas a niekoľko ľudí im zatarasilo cestu.

Hadži Murat nezastal, ale vytrhol si spoza opasku pištoľ, pobodol koňa a zamieril rovno proti ľuďom, čo mu zatarasovali cestu. Ľudia na ceste sa rozostúpili, Hadži Murat sa bez obzerania pustil rýchlym cvalom dolu hradskou a Eldar cválal za ním. Za chrbtom im tresli dva výstrely, prešľali dve guľky, no nezasiahli Hadži Murata ani Eldara. Hadži Murat ďalej cválal tou istou rýchlosťou. Keď prešli asi tristo krokov, zastavil trochu zadychčaného koňa a započúval sa. Vpredu, dolu, šumela bystrina. Z aulu sem doliehalo kikirikanie kohútov. A do týchto zvukov sa miešala vrava a kónský dupot, ktorý sa bližil odzadu. Hadži Murat pobodol koňa a pustil sa ďalej rovnomerným klusom.

Jazdci sa hnali za ním cvalom

a čoskoro ho dobehli. Bolo ich asi dvadsať. Boli to obyvatelia aulu, ktorí sa rozhodli zadržať Hadži Murata, alebo aspoň predstierať, že ho chcú zadržať, aby boli pred Šamilom krytí. Keď sa priblížili natoľko, že ich bolo možno rozoznať, Hadži Murat zastal, pustil opraty a naučeným pohybom ľavej ruky odopál puzdro pušky a pravou ju vytiahol. Eldar urobil to isté.

„Čo by ste radi?“ skríkol Hadži Murat. „Lapíť ma chcete? No tak lapajte!“ A zdvihol pušku. Obyvatelia aulu zastali. Hadži Murat s puškou v ruke začal schádzať do rokliny.

O Hadži Muratovi napísal krásnu novelu L. N. Tolstoj a vyjde v dvanástom ročníku KMČ spolu s ostatnými dvadsiatimi tromi knižkami. A viac už klubová sova prezradí nechcela. Vrátila čarovný lampášik tam, kam patrí, a tak kto chce vedieť viac, musí si prečítať prihlášku do KMČ a zaujímavé knihy si objednať.

Horúce nábojnice

OLEG ALEXEJEV

Návrat

Vojna sa vytratila z lesa a spolu s ňou odišli vojaci aj partizáni.

Vojaci šli v pochodových kolónach. Na zelených náplecníkoch sa im usadzoval zlatistý prach. Koženkové čizmy vybielila rosa, gymnastorky vybledli od slnka, boli žlté ako slama. Vojenské batohy, poľné fľaše, automaty, čiapky zo zelenými plechovými hviezdíčkami. Kolóna šla za kolónou. Stál som na kraji cesty a uprene som sa pozeral do tváří vojakov. Odpovedali mi úsmevom. Uraštený protitankový strelec mi podal jablko, mladý dôstojník s jednou hviezdíčkou na každom náplecníku mi podaroval poniklovaný zapaľovač.

Nič ma netešilo. Čakal som otca...

Prešla jazda. Mládenci v kubánoch napojili v jazere strakaté kone, potom odklusali do hmly. Šli spojári, ženisti, na obrnených transportéroch prechádzali motostrelecké jednotky. S rachotom prešli tanky.

Otec stále nechodil.

„Budeme čakať správu...“ smutne povedala matka.

Pošta nepracovala už dlhší čas. Modrá poštová schránka, čo visela na vyhni, bola ako rešeto. Fašisti do nej strieľali ako do terča. Niekedy ľudia dostávali listy, ale odovzdávali si ich z ruky do ruky.

A odrazu — poštárka. Po dedine šla dievčina v novučíckom zelenom vatovanom kabáte. Na pleci mala naozajstnú poštársku tašku, čiernu, koženú so širokým remeňom. Na úzkom opasku jej visel ťažký nagan v celtovom puzdre. Pred vojnu mal revolver len prednosta pošty...

Zo všetkých strán sa k dievčine zbíhali ľudia. Darja Porošina div nezvalila poštárku, Serioga a matka sa len ťažko pretlačili cez zástup.

„Listy z armády... máš?“

„Mám!“ usmiala sa dievčina. „I noviny.“

Ľudia pozerali na poštárku so zatajeným dychom. A ona sa usmievala a rozdávala listy: biele i šedivé trojuholníky.

Nám nedala nič.

„Možno zajtra prinesie...“ vzdychla si matka a chytila Seriogu za ruku. „Cez vojnu chodia listy pomaly.“

Ja som strichol na poštárku za dedinou pri lese. Dievčina prichádzala vždy v tom istom čase. No list od otca stále neprichádzal.

Matka zašla na obecný soviet. No nič sa nedozvedela, vrátila sa smutná.

„Možno, že leží v nemocnici. A vari ani nevie, že nás oslobodili. Stáva sa, že listy nedôjdu... Rozbombardujú vlak, zapália auto...“

Keď v dome nebolo nikoho, chodil som k oknu a vyberal som z plechovky otcovu fotografiu. Na snímke bol otec mladý, v sviatočnej košeli s kovovými štvorčekmi na golieri. Usmieval sa, ukazoval ako cukor biele zuby.

Bolo ráno. Ukladal som drevo do štôsu. Odrazu som pocítil, že sa na mňa ktosi pozerá. Vypadla mi celá náruč polien. Obrátil som sa. Vedľa stál vojak v plášti...

Bol to otec. Poznával som ho i nepoznával. Tvár mal ako plátno. Vrhol som sa k nemu, tuho som sa k nemu pritisol. Otec mi mlčky položil na plece pravú ruku. Lavú nemal, visel mu len prázdny rukáv.

Z verandy zbehol Serioga, zastal ako primrazený. Otec sa usmial, jednou rukou nás zdvihol oboch a pevne nás pritlačil k sebe. Pod plášťom mu zazvonili medaily. Uvidel som blízko-blizučko tvár otca — dobrú, ustatú so zelenými očami.

Na spánku sa mu temnela jazva.

Potom nás otec zložil na zem, podišiel k starej vysokej breze, pohladil dlaňou suchú kôru. Z verandy zbehla matka, objala otca. Vyniesla džbán brusnicového piva, no otec si z neho len chlipol. Potom mlčky odzátkoval fľašu, zišiel k jazeru a nabral do nej vody. Pil dlho, na dúšok ako mlieko. Sadol si na starý peň a dlho pozeral na vodu.

Jazero sa jagalo ako roztavené olovo. Bezstarostne po ňom plávali divé kačky.

„Siete sú poškodené?“ ticho sa spýtal otec.

„Zhoreli,“ tak isto potichu odpovedala matka.

„Nič to, urobíme nové.“

Vrátili sme sa k domu. Otec vzal sekeru, naostril ju na sivom kameni. Opravil verandu, narúbal hrbu borovicového dreva, opravil nachýlený plot,

vyťal zhorené jablone. Jednou rukou pracoval skoro tak šikovne ako dvoma.

Ja a Serioga sme sa nevzdialili od neho ani na krok.

Matka chcela čosi rozprávať, no otec prisne pokrútil hlavou.

„Teraz nie... Potom... Daj sa mi poobzerať.“

Zvesť o tom, že sa náš otec vrátil, vo chvíli obletela celú dedinu. Deti oblepili plot, jeden po druhom prichádzali dospelí, dôstojne sa zvalili a odchádzali s rozjasnenými tvármi. Ako na objednávku sa nad lesom zlatovali hory svetla. Dávno nebolo také pekné počasie. I lúče slnka boli ako otcova dlaň — horúce, láskavé. Voňala smola, tráva, oráčina...

Otec odložil sekeru, podal ruku Seriogovi. Pri jazere kolísavo kráčala za pluhom Matriona Ogurcovová. Pluh bol starý, pri požiari obhorel, na drždálach boli nábojnice delostreleckých nábojov. Kôň neposlúchal Matrionu, pohyboval sa ťažko a tupo...

„Nože daj, oprobujem,“ povedal otec a pristúpil k nej.

Matriona pritiahla opraty, ťažko si vzdychla. Na tvári sa jej ligotali kvapky potu.

Otec si prehodil opraty na hrdlo, chytil rukou pravé držadlo. Kôň zacítil muža, kráčal sporo a rovno. Pluh sa hlboko vnoril do zeme.

„Ako do masla,“ veselo zvolal otec.

Pracoval až do večera. Keď mu bolo teplo, zhodil plášť. Fľaša s vodou sa mu hojdala na opasku a otec si občas odpil hlt-dva. A oráčina sa roztekala ako rozvodnená riečka...

Ráno ma zobudil hrmot motora. Autá, tanky? Vyskočil som, rozbehol som sa k dverám a vyletel som doprostred dvora. Po ulici uhaňal traktor a vyfukoval modrý dym. Ostré výstupky pása sa blýskali na slnku. Traktor ťahal riadkovú sejačku. Za volantom sedel otec a vedľa neho povievala vo vetre malá červená zástavka. Spomenul som si, že partizáni schovávali traktory v lese do hlbokých pieskových jám, natierali ich olejom a zakrývali vrecovinou. Za traktorom šiel hlúčok dospelých, vpredu bežali deti. Všetko bolo tak ako vtedy, v predvojnovom roku.

KONIEC

PRELOŽILA KVETA SLOBODNÍKOVÁ

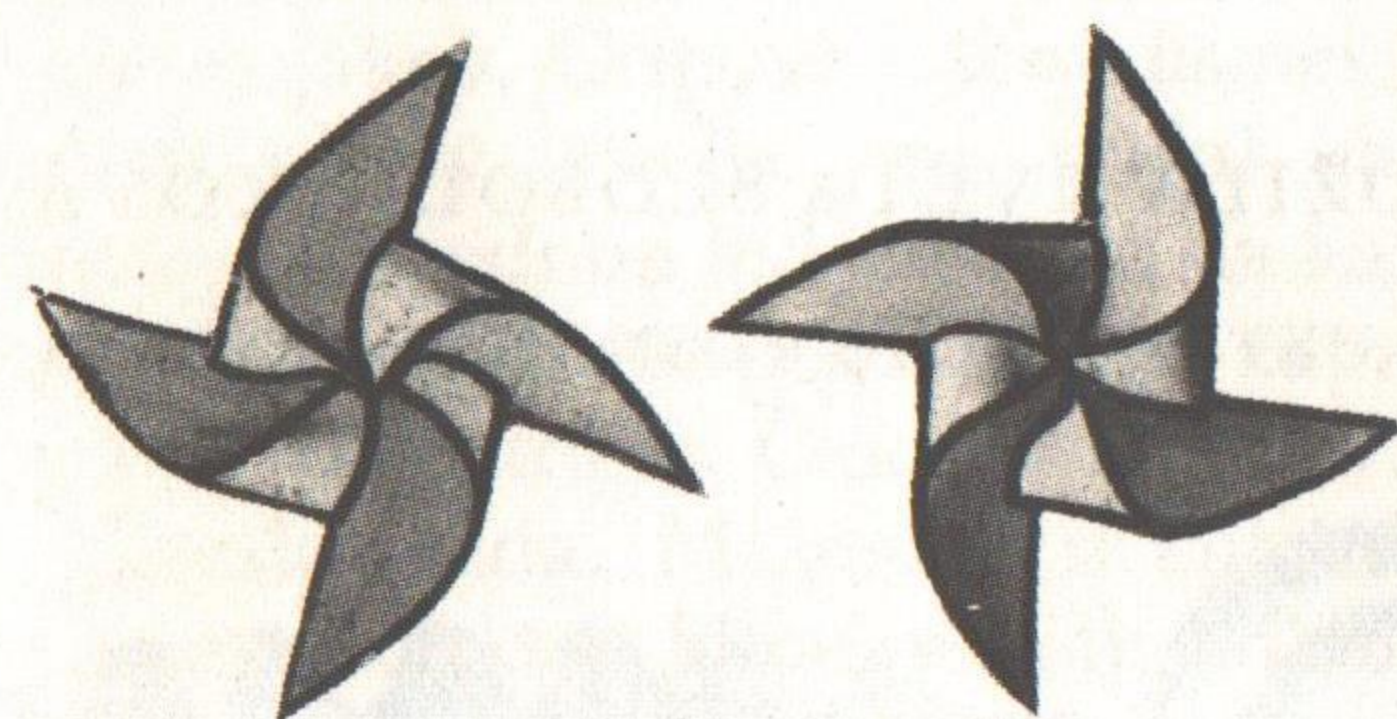
ILUSTROVAL FERDINAND HLOŽNÍK

Literárna súťaž

Cestujeme! Ani loďou ani lietadlom, ale tak rýchlo ako myšlienka. Neuvíta nás tabuľa s názvom význačného mesta ani najmenej dedinky, ale dostaneme sa ta, kde sa VŠETKO DOZVIEME! Aj vtedy, keby na nás nemal nikto čas, iba naša zvedavosť. Opýtaš sa napríklad: Odkedy, žijú domáce zvieratá s človekom? Akú má štátnu vlajku Burundi? Ako sa píše Československo v cudzích jazykoch? Ako vyčistiť fľaky od žuvačky? Na všetko sa odpovedá hneď. Kde? Nuž v tej

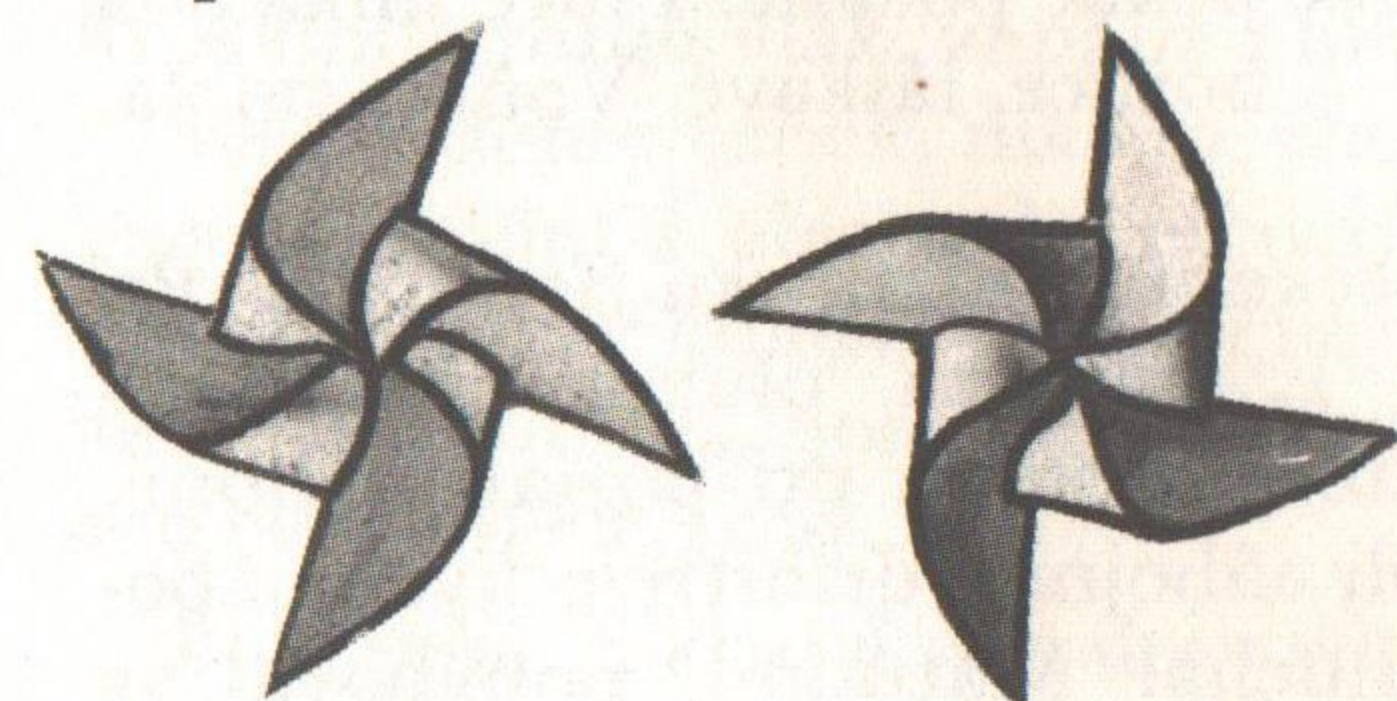

knižke, čo má rozumu ako veľa hláv a rady sype ani z rukáva, ba presnejšie ako z vrečka, lebo je taká šikovná, že sa doň poľahky poprace. Poznáš ju? Napiš jej názov!

Komu drobná knižka nestačí, lebo chce mať všetko pekne zoširšia napísané i nakreslené, skrátka, vyložené, zaiste si čítava tú, čo má v názve jedno cudzie slovo, ktoré značí, že

je tam všetko vysvetlené. Skoro každé slovo. Rozmýšľaš?

„Dospelý človek premýšľa o všetkom. Aj chlapec sa niekedy usiluje myslieť. Napríklad ja. Začal som fotografovať, bolo mi treba previnúť film. To možno urobiť iba v tmavej komore. Kde si ju zariadiť? Na dvorevchlieve som nemal všetko, pod posteľou som sa nemohol ani pohnúť. Napokon predsa som len čosi vymyslel. Urobím si tmavú komoru v kúpeľni. Zavesil som na oblok mamkin župan, takže v miestnosti bolo tma. Žiarovku

som obalil červeným papierom. Mohol som film pokojne previnúť. Lenže mamka výsledok môjho premýšľania neuznala a hnevala sa až do večera. Bolo jej ľúto županu.“

Rozmyslel si si, ako sa tá knižka volá?

Tí najzvedavejší hľadajú si medzi knižkami, ktoré sa volajú naučné, pravdaže, tie práve pre nich najpotrebnejšie — napríklad o automobiloch, o futbale, o psíkoch, o tom, ako sa robí hobby, o význačných ľuďoch. Vychádzajú v Mladých letách v edíciách Atlásky, Delfin a Naš človek vo svete i mimo nich. Zaiste si každý z vás už pár prečítal, a tak je už teraz ľahké napísať, ktoré z nich sa vám najlepšie páčili.

Na veľa správnych odpovedí sa teší

Tvoja kamarátka Magda

Vaša teta Viera

patrili iba mne, nemusela som sa o ne s nikým deliť. O to úprimnejšia je teda moja vďaka za ne, najmä detom a žiakom MŠ a ZDŠ pri Klinike plastickej chirurgie v Bratislave, ktorých som mohla poznať aj z fotografií, i žiakom IV. B triedy ZDŠ v Gelnici, a samozrejme všetkým čitateľom Slniečka, ktorí si milým pozdravom spomenuli na našu redakciu. Aj my v Slniečku vám želáme veľa zdravia, úspechy a radosť v škole i doma.

Vaša teta Viera

V siedmej literárnej súťaži úryvok bol z knihy Z poľovníckej kapsy, a autorom Príhod v divočine Ludo Ondrejov. Knihu pošleme týmto výhercom: Táňa Balážová, Banský Studenec / Katarína Benovičová, Kotročová Lúčka / Jozef Malý, Nitra / Lýdia Jablonovská, Častá / Magda Chrenčíková, Bratislava / Ján Lipták, Rožňava / Eva Miklasová, Dolná Súča / Pavol Nazarej, Medzianky / Zdena Krištofová, Pusté Úľany / Táňa Hacajová, Trnava.

Keď spievali vtáci

*Bola pekná jar a spievali vtáci,
na tankoch k nám prišli sovietski vojaci.*

*Harmonika hrala, naša mať plakala,
všetkých tých vojakov razom by objala.*

*A my ako deti tančiť sme začali,
sovietski vojaci na ruky nás brali.*

Ludmila Haršanyová,
ZDŠ, Pusté Úľany

Tulipán

*V našej záhrade vyrástol
červený tulipán.
Krajšieho na okolí veru niet.
Stojí si tam pyšne ako pán
a čaká,
kým priletí včelička
vylízať si med.*

Elena Neubauerová,
ZDŠ, Chynorany

Mier všetkým!

*Mier ako holub letí
ponad svetom,
no nemôže sa spustiť
ku všetkým deťom.*

Jar

*Po zime už chýru nieto,
už prichádza, deti, leto.
Všetky stromy rozkvitajú,
včielky po nich poletujú.
Roľník a roľníčka
sejú malé semiačka.
Vtáčky hudú, vyspevujú
a ľudia ich počúvajú.
Taká krásna býva jar
od pradávnych vekov vraj.*

Dagmar Trebatická,
ZDŠ, Nové Mesto nad Váhom

*Tam, kde ešte stále zúria
boje, vojny,
majú deti život smutný,
nepokojný.*

D. Slovík,
ZDŠ, Rabčice

Dovoľte, aby som sa predstavila

Som vreckovka.

Celkom obyčajná malá vecička, ale tiež mám svoju históriu. Poznali ma už starovekí Egypťania, nemyslíte si však, že si do mňa utierali nosy. Kdeže! Nosili ma na krku ako talizman šťastia.

Staré Grékyne boli už o čosi múdrejšie a smelšie. Najprv ma nosili tiež len na parádu, ale v háklivých situáciách, keď sa už inak nedalo, ma ukradomky používali aj na vyčistenie nosa. A tak zistili moje pravé poslanie.

Nebola som vždy taká nepatrná a obyčajná, ako ma poznáte teraz. Vo Francúzsku ma kedysi dávno bohato zdobili, vyšívali zlatom, striebrom a perlami. Stala som sa odznakom bohatstva majiteľa a moja vlastná funkcia ostala nevyužitá. Veď kto by aj mal svedomie do takej nádhery fúkať špinavý nos.

Ako ľudia múdreli, stala som sa skromnejšou, a tak aj užitočnejšou. Aj moje rozmery sa stali primeranými. Boli časy, keď som bývala veľká ako uterák, a patrilo sa, aby som vytŕčala z vrečka majiteľa na znak, že ma má a že som poriadne veľká.

Tie časy už prešli. Dnes už nie som nijakým prepychom a pekná som — radosť na mňa pozrieť. Malá, s veselými obrázkami pre deti, väčšia pre mamy a najväčšia pre otcov.

Možno časom vymyslia aj celkom špeciálnu vreckovku pre zábudlivcov, aby cez vyučovanie nemuseli posmrkávať.

H. S.

Slniečko

MESAČNÍK PRE DETI

vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová ul. 35/a. Telefón 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom podáva a objednávky prijíma každá pošta i doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia tlače, 805 10 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Triedne Slniečko

Ročník I. Zdar! ma
číslo 9, Máj 1974

Zo školy

"Aký je tvoj ma-
terinský jazyk?"
pýta sa súdružka
učiteľka
Paľa Hrnčiara.

"Máj

materinský
jazyk je
červený,"
vraví Paľa
pekne
celou
vetou.

DOMÁCA Uhádni, ako ináč sa dajú čítať nasledujúce vety: **BER ŽREB!**
ÚLOHA: **VELÍ LEV. ŽOLD ODLOŽ!** **NEBER EBEN, IMRO, ORMI!**
LOTOR KROTOL, MATEJ JE TAM. Najde med Jan, IrEve neverí,

Teplomer
zhotovíme tak, že
vezmeme tenkú sklenú
rúrku a nalejeme do nej
trochu celzia.

Zber

Zber na našej škole
skončil znamenite, až
na kôrke sa stratil Mašo.
Našli sme ho medzi starý-
mi kandrami. Prvá ho spó-
znala sesternica Maja
podľa jeho novej čiarky.

Z domácnosti

"Vladko, musíš ísť
do postele, lebo tento
film je iba pre dospelých,"
vraví mama.

"Vidiš, a ty si sa mohla
divať, keď bol film pre deti!"

Z domova

"Peter, nejeďz tie zelené
jablka, lebo umrieš."

"Neumriem."

"Videl si, ako včera pochová-
vali strýka Kováča?"

"Videl."

"No vidiš. Keď bol malý,
jedol vraj zelené jablka."

"Zanka, prečo si sa nenaučila
čítať kničku?" hovorí sa
súdružka učiteľka.

"Mamička mi zakázala
vziať knihu do ruky, keď
sa naučím."

